

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra filozofie a společenských věd

**Sexuální agrese mířená na ženy
v České republice**

Bakalářská práce

Autor: Michaela Maiová
Studijní program: B0114A100001 – Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Lucie Cviklová, M.A., Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Michaela Maiová

Studium: F20BP0344

Studijní program: B0114A100001 Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání, Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: **Sexuální agrese mířená na ženy v České republice**

Název bakalářské práce AJ: Sexual aggression aimed on women in Czech Republic

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tato bakalářská práce se zabývá sexuálním násilím páchaným na ženách v České republice. Hlavním cílem je poukázat na problém znásilňování žen v České republice a obohatit vědění v této oblasti o nové poznatky.

Teoretická část se soustřeďuje na klasifikaci sexuálního násilí, dokazování trestného činu znásilnění a přínos neziskových organizací. Rovněž zahrnuje vymezení pojmů obětí, pachatelů, a též pojednává o vztazích mezi nimi.

Praktická část je založena na vyhodnocení dotazníkového šetření, zaměřujícího se na studenty a studentky středních škol. Pomocí dotazníku se zjišťuje, jaký názor mají studenti a studentky na znásilňování a sexuální obtěžování žen, zda jsou o této problematice informováni ve školách, či zda mají studentky se sexuálním násilím osobní zkušenost.

KOVÁŘ, Petr. Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5.

BENEDICT, Helen. To není vaše vina!: rádce pro ženy, muže, dospívající, jejich přátele a rodiny: jak se vyrovnat se sexuálním napadením. Praha: One Woman Press, 2003. ISBN 80-86356-17-5.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Viktimologie pro forenzní praxi. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0582-1.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004. ISBN 80-86473-86-4.

SHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. Sexuální trestné činy včera a dnes. Ostrava: Key Publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-213-6.

Zadávající pracoviště: Katedra filosofie a společenských věd,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Cviklová, M.A., Ph.D.

Oponent: doc. Mgr. Martin Paleček, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.2.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením Mgr. Lucie Cviklové, M.A., Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 11. května 2023

Michaela Maiová

Anotace

MAIOVÁ, Michaela. *Sexuální agrese mířená na ženy v České republice*. Hradec Králové: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023, 111 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá sexuální agresí mířenou na ženy v České republice. Se sexuální agresí se v určité podobě setká alespoň jednou za život většina žen, ať už v dospívání, nebo v dospělosti. Tato práce si klade za cíl ověřit osobní zkušenosti a názory dospívajících středoškoláků na problematiku sexuální agrese. Teoretická část se zabývá samotným vymezením druhů sexuálního násilí od těch nemorálních až po trestné činy, jakými jsou sexuální nátlak a znásilnění. Vymezeny jsou též pojmy oběť a pachatel, zároveň i vztah mezi nimi. Značná pozornost se věnuje dotazníkovému šetření, jenž tvoří praktickou část. Dotazníkové šetření bylo prováděno online z důvodu anonymity i většího dosahu a zúčastnilo se jej 994 středoškolských studentů a studentek napříč celou Českou republikou. Praktická část se soustředí na osobní zkušenosti s různými podobami sexuálního násilí z pozice svědka i oběti. Dále zahrnuje názory respondentů týkající se nynější výše trestní sazby pro pachatele či jejich pohledu na ženy v pozici oběti trestného činu znásilnění. Z důvodu předpokládaného výskytu sexuálního násilí mezi dospívajícími jsou zařazeny i zkušenosti respondentů s výukou sexuální výchovy a sexuálního násilí na školách, jejímž účelem je nejen vzdělat v dané oblasti, ale má sloužit i jako prevence proti delikventnímu chování.

Klíčová slova: znásilnění, pachatel, oběť, sexuální násilí, sexuální obtěžování

Annotation

MAIOVÁ, Michaela. *Sexual aggression aimed on women in Czech Republic*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, 111 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor's thesis deals with sexual aggression aimed at women in the Czech Republic. Most women will encounter sexual aggression in some form at least once in their lifetime, whether in adolescence or adulthood. This bachelor's thesis aims to verify the personal experiences and opinions of adolescent high school students on the issue of sexual aggression. The theoretical part deals with the actual definition of types of sexual violence, from immoral to criminal acts, such as sexual coercion and rape. The concepts of victim and perpetrator are also defined as well as the relationship between them. Considerable attention is paid to the questionnaire survey, which forms the practical part. The questionnaire survey was conducted online for anonymity and greater reach. 994 high school students from across the Czech Republic took part in it. The practical part focuses on personal experiences with various forms of sexual violence from the position of witness and victim. It also includes respondents' opinions on range of the sentence for sexual offenders or their perspective on women in position of victims of rape. Due to the expected occurrence of sexual violence among adolescents, the respondents' experiences with sex education and sexual violence education in schools are also included, the purpose of which is not only to educate on the subject, but also to serve as prevention against delinquent behaviour.

Keywords: rape, offender, victim, sexual violence, sexual harassment

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce Mgr. Lucii Cviklové, M.A., Ph.D., za pomoc, odborné vedení, poskytnuté cenné rady, a především za vstřícný přístup při zpracování této bakalářské práce. Dále také děkuji respondentkám a respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření.

Obsah

Úvod	10
1 Vymezení pojmů obět' a pachatel	11
1.1 Obět'.....	11
1.2 Pachatel.....	12
1.3 Vztah mezi pachatelem a obětí	17
2 Viktimologie	19
2.1 Viktimita.....	19
2.2 Viktimizace.....	20
2.2.1 Primární viktimizace	20
2.2.2 Sekundární viktimizace	21
2.2.3 Terciální viktimizace.....	22
2.3 Reviktimizace	22
2.4 Typologie obětí.....	23
3 Sexuální násilí	25
3.1 Sexuální obtěžování.....	25
3.2 Sexuální nátlak	26
3.3 Znásilnění	27
4 Vyšetřování trestného činu znásilnění	33
5 Psychické a fyzické následky	37
5.1 Fyzické následky	37
5.2 Psychické následky	37
5.2.1 Posttraumatická stresová porucha	38
5.2.2 Traumata ze znásilnění (rape trauma)	39
6 Neziskové organizace pomáhající ženám	41

6.1 ROSA	42
6.2 Persefona	43
6.3 Bílý kruh bezpečí.....	43
7 Dotazníkové šetření	45
7.1 Metodologie sběru dat	46
7.2 Hypotézy a výzkumné otázky.....	47
7.3 Výsledky dotazníkového šetření.....	48
7.4 Diskuze	87
Závěr.....	91
Seznam zdrojů	94
Seznam příloh	98
Přílohy	99

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje sexuálnímu násilí, zejména trestnému činu znásilnění. Téma sexuálního násilí není nic nového, o čem by se ve společnosti nevědělo, avšak stále je to ve společnosti kontroverzí téma a oběti se často nesvěří s tím, co se jim stalo, protože mají strach, že jim nikdo neuvěří. Osobně znám pár obětí sexuálního násilí a považuji za velice důležité, aby se o tomto tématu hovořilo a společnost se oprostila od mýtů, které jsou okolo sexuálního násilí a nedocházelo k očerňování obětí.

Cílem bakalářské práce je teoreticky s použitím odborné literatury a empiricky pomocí dotazníkového šetření zjistit, jak je v České republice vnímáno adolescenty sexuální násilí mířené na ženy, jestli mají osobní zkušenost se sexuálním násilím a jak vnímají ženu jako oběť.

Bakalářská práce je dělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zaměřuji na klasifikaci sexuálního násilí, vymezení pojmů pachatel a oběť, dále vztah mezi nimi, co je to viktimizace a její dělení.

Dále se ve své práci věnuji postupu vyšetřování trestného činu znásilnění. Kapitola se zabývá nejen postupem policie, ale také tím, čím vším si žena musí projít, když nahlásí trestní čin na policii, co čeká svědky případu či výše trestu pro pachatele.

Neméně důležitou je kapitola, která se zabývá fyzickými a psychickými dopady na oběť. Oběti sexuálního násilí se kromě fyzických následků mohou často setkat s depresi, posttraumatickou stresovou poruchou či jinými psychickými problémy.

Pro pomoc obětem sexuálního násilí existují v České republice spolky a organizace, na které se mohou oběti obrátit (např. ROSA, Persefona nebo Bílý kruh bezpečí). Oběti v nich nalézají psychologickou i právní pomoc, některé poskytují i azyl. V této kapitole se věnuji spolkům a organizacím, které ženám pomáhají. Rozebírám, jakou pomoc nabízejí, kde je najít a jak pomáhají proti sexuálnímu násilí.

V praktické části se věnuji dotazníkovému šetření, které jsem provedla na několika středních školách, učilištích a čtyřletých gymnáziích napříč všemi kraji v ČR. Dotazníkové šetření mělo zjistit, jestli mají žáci a žákyně od 15 do 21 let osobní zkušenost se sexuálním násilím, ať už ze strany oběti, tak ze strany svědka.

1 Vymezení pojmů obět' a pachatel

1.1 Obět'

Obětí v trestních činech proti důstojnosti v sexuální oblasti (hlava III. trestního zákoníku) může být jakákoliv fyzická osoba, která utrpěla újmu (ať už se jedná o psychickou, fyzickou či kombinaci) trestním činem, tzn. že obětí může být jakákoliv osoba bez ohledu na věk, vzdělání, dosažení sexuální dospělosti (děti), národnost, zájmy, sexuální zkušenosti apod. Za obět' lze považovat osobu i tehdy, kdy pachatel trestného činu nebyl identifikován, zadržen, obviněn nebo odsouzen, a i v případě, že pachatelem je blízká osoba jako je manžel, otec atd.¹

Zákon č. 45/2013 Sb., zákon o obětech trestných činů § 2 rozlišuje ve 4. odstavci zvlášť zranitelné obětí, mezi které patří děti, osoby s mentálním, fyzickým nebo psychickým postižením, staří lidé i obětí trestného činu znásilnění.² Písmeno d ve 4. odstavci zahrnuje i „*obět' trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestného činu, který zahrnoval nátlak, násilí či pohružku násilím, ...*“³ Obětí spadající do skupiny zvlášť zranitelné obětí mají právo na citlivě vedený výslech, výslech bez přítomnosti veřejnosti nebo nemusejí mít vizuální kontakt s pachatelem při hlavním líčení.⁴ Tyto práva pomáhají předcházet sekundární viktimizaci (viz kapitola 2), jelikož se zmenšuje riziko obviňování a nerespektování soukromí obětí, které by způsobilo tzv. sekundární rány. Pro předcházení sekundární viktimizace je důležité nejen citlivé vyslýchání obětí, ale také citlivé jednání médií a okolí, které nepodléhá mýtům o znásilnění.⁵

¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 173–174. ISBN 978-80-7502-499-2.

² Zákon č. 45/2013 Sb., § 2 *zákon o obětech trestných činů*. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>.

³ Tamtéž.

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014, s.127–128. ISBN 978-80-262-0582-1.

⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014, s.61–64. ISBN 978-80-262-0582-1.

Podle viktimologie se oběti sexuálního násilí řadí mezi primární oběti, jelikož jsou bezprostředně dotčeny pachatelovým jednáním a chováním.⁶ Zejména během znásilnění jsou oběti v bezprostředním kontaktu s pachatelem a pociťují nejčastěji bezmocnost, strach ze smrti, ponížení či strach, protože jsou vystaveny fyzickému násilí, vyhrožování násilím často v kombinaci se slovním napadáním a ponižováním ze strany útočníka.⁷

1.2 Pachatel

Za pachatele se považuje osoba, která v době spáchaného činu dovršila věku 15 let, byla příčetná a zároveň svým zaviněním a jednáním naplnila znaky trestného činu, jeho přípravy, či pokusu o něj. V širším pojetí se dá v kriminologii pojmem pachatel označit nejen osoba odpovědná za spáchání činu, ale i osoba, která v době spáchaného trestného činu byla nedostatečně příčetná, nebo nedosahovala minimální hranice 15 let, avšak svým jednáním naplnila skutkovou podstatu trestného činu.⁸

Pachatele lze stejně jako oběti klasifikovat podle typologie na základě určitých kritérií podobnosti. V první polovině minulého století se vytvářely biologické teorie, které byly založeny na tzv. kriminální antropologii, fyziognomii či frenologii. Ze začátku vznikaly typologie na základě biologických teorií u pachatelů se zkoumaly tělesné odlišnosti a v rámci frenologie se zkoumala velikost a stavba lebky, jež měla mít souvislost s duševními schopnosti jedince.⁹ Později se psychologové zaměřili na osobnost jedince a začali zkoumat postupy, jimiž se chování a omezení chování učí. Teorie chování považuje veškeré chování za naučené, proto psychologové zkoumali i způsoby jakými se jedinec učí chování od rodičů, vrstevníků nebo z médií.¹⁰

V 70. a 80. letech minulého století se prováděl v tehdejší Československu výzkum s prvovězňnými a recidivními pachateli, ze kterého autoři výzkumu vytvořili typologii dělící pachatele na osm typů. Mezi prvovězňnými pachateli se objevoval typ neurotického pachatele, jenž se vyznačuje především svou emocionální labilitou,

⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 175. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁷ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2000, s. 64–65. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁸ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 153. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 155–156. ISBN 978-80-7502-499-2.

¹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 158. ISBN 978-80-7502-499-2.

anxiózní neboli úzkostný manipulátor dobře ovládající schopnost manipulace a typ socializovaného odsouzeného, jenž má nižší sklon k agresivnímu chování a větší emoční stabilitu. Naopak pro recidivní pachatele byl charakteristický typ konformního mormona, jenž má sníženou inteligenci, podrobivého pachatele, který přebírá normy určité skupiny a nezdrženlivý pachatel. Zbylé dva typy pachatelů, tj. hostilní neboli agresivní pachatel a agresivní psychopat se objevovaly bez ohledu na to, zda jsou věznění poprvé, nebo jsou recidivisti.¹¹

Další typologie se zaměřuje pouze na trestní čin znásilnění a rozlišuje pachatele na 5 typů podle toho, jak se chovali během činu a čeho chtěli dosáhnout. „Typ ujišťují se o moci“, používá během činu množství vulgarit, aby si zvýšil své sebevědomí, při znásilnění využívá nejčastěji moment překvapení a často tvrdí, že má zbraň, aby oběť nekladla odpor, jelikož cílem není oběti ublížit a způsobit jí trauma, pachatel má mnohdy domnění, že svým činem dokonce oběť potěší.

„Zlomyslný typ“ používá vulgarity též, avšak jeho chování vůči oběti je hrubější, používá více násilí. Pachatel vyžaduje po oběti zejména orální a anální styk, jelikož jeho hlavním cílem je vykonání pohlavního styku přes odpor oběti a tím oběť ponížit.

Podobně to mají i pachatelé patřící do „moc prosazujícího“ nebo „využívajícího“ typu. Pachatelé se snaží dosáhnout orálního a análního styku, jako tomu bylo u předchozího typu, ale v mnohem větší míře používají fyzického násilí. Útoky na oběť mohou být až brutální, jelikož pachatel se ze všech sil snaží ovládnout oběť. Pachatelovým cílem je kromě ovládnutí oběti i potvrzení své maskulinity. Tento typ pachatele očekává, že oběť bude klást odpor, ale nakonec bude se stykem spokojena, když nedojde k naplnění pachatelových představ, tak se stává pachatel recidivistou a čin opakuje.

Nejnebezpečnější skupina pachatelů, která se dopouští trestného činu znásilnění patří do „sadistického typu“. Tento typ nemá za cíl uspokojit svůj pohlavní pud, ale způsobit co největší psychické i fyzické utrpení oběti, nezřídka dochází k umučení a zabítí oběti, přičemž pachatel může svou oběť natáčet či pořizovat zvukové nahrávky.

¹¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 160–161. ISBN 978-80-7502-499-2.

Oběť je pachatelem předem vytypována, pachatel se na čin připravuje a oběť nějakou dobu sleduje.

Speciálním typem je „kompenzačně jednající typ“ pachatele, jehož cílem je uspokojit pohlavní pud, na čin se nepřipravuje, využívá jen situace, nejčastěji při páchání jiného trestného činu.¹²

Sérioví znásilňovači se objevují v prvních čtyřech skupinách, jde o kompenzující pachatele, kteří si kompenzují svou sociální nedostačivost a potřebují se ujistit o své moci, o pachatele, kteří testují svou moc a zkouší svou dominanci, o pachatele nesnášejícího ženy a toužícího po pomstě a o sadisty, kteří bývají sexuálně deviantní a vzrušuje ho utrpení oběti.¹³

S typologií pachatele souvisí i způsob komunikace během činu a navázání kontaktu s obětí. Během komunikace s obětí se pachatel může uchýlit k egocentrické komunikaci a využívat při komunikaci množství nadávek i výhrůžek, aby ponížil nebo zastrašil svou oběť. Další možností komunikace je pseudozdvořilá komunikace, při které se snaží pachatel předstírat, že mu na oběti záleží a vyvolat dojem, že znásilnění je pouze pohlavní styk mezi dvěma lidmi pociťující k sobě vzájemné sympatie.

Styl komunikace může pachatel během činu měnit, např. při navázání kontaktu s obětí za použití lstivého přepadení se bude ze začátku chovat pachatel přátelsky a po získání kontroly nad situací i obětí začne využívat egocentrickou komunikaci, případně pseudozdvořilou komunikaci. Kromě lstivého přepadení, může pachatel využít situace a uchýlit se k bleskovému přepadení, nebo si oběť vyhlédnout a dopustit se záludného přepadení, jenž je typické pro sadisty.¹⁴

Podle výzkumu prováděného v roce 2015 Institutem pro kriminologii a sociální prevenci na území České republiky, kdy se analyzovalo 584 pachatelů a 610 trestních spisů týkajících se znásilnění se ukázalo, že nejčastějšími pachateli znásilnění jsou muži. Z celkového počtu bylo pachatelů mužského pohlaví 579 a žen bylo pouze 5.¹⁵ Ženy páchají trestnou činnost stejně jako muži, převažuje u nich majetková trestná

¹² JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 335–336. ISBN 978-80-7502-499-2.

¹³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 207. ISBN 80-86473-86-4.

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 206. ISBN 80-86473-86-4.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 334. ISBN 978-80-7502-499-2.

činnost jako je tomu i u mužů, avšak je prokázáno, že se k trestné činnosti ženy uchylují přibližně pětkrát méně než muži.¹⁶

Průměrný věk pachatelů se v trestném činu znásilnění podle průzkumu pohyboval okolo 33 let a přes 80 % pachatelů bylo občany České republiky. Nejčastěji trestný čin znásilnění páchá jednotlivec, v minimech případů jedná pachatel v rámci skupiny a dochází k hromadnému znásilnění. Mladiství pachatelé jednají častěji ve dvojicích než samostatně (19,6 % oproti 4 %).¹⁷ Jedná se především o chronické pachatele, kteří již od útlého věku těžko ovládají své chování a do styku s policií přicházejí obvykle ve věku okolo 6 až 12 let. Agresivita takového jedince se stupňuje a kolem 16. roku života se jedinec dopouští i násilné kriminality.¹⁸

Zhruba v polovině případů jsou pachatelé pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek.¹⁹ Alkohol je snadno dostupný a nelze s přesností určit, jaké množství alkoholu způsobí u jedince ztrátu zábrán a zvýšenou agresi, protože existuje mnoho parametrů, které to ovlivňují jako je například tělesný tuk, jak rychle se nápoje konzumují, druh alkoholu, množství zkonsumované potravy apod.

Větší množství alkoholu má vliv na abstraktní uvažování, jsou narušeny kognitivní funkce a konzumenti většího množství alkoholu se soustředí více na nápadné a povrchní signály, postupně se vytrácí obavy z následků, stres a zvyšuje se sebevědomí a hněv, což může být příčinou sexuální agrese. Agrese se vlivem nadměrného požití alkoholu dostavuje u jedinců, kteří mají k ní vloh, objevit se může i u jedinců, kteří ve střízlivém stavu jsou nekonfliktní.

Pachatel může chtít spáchat znásilnění ještě před požitím alkoholu, jeho následná opilost před spácháním činu má sloužit k ospravedlnění činu, kdy spáchaný čin dává za vinu svému podnapilému stavu. Sexuální útoky spojené s alkoholem se vyskytují

¹⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 162–163. ISBN 978-80-7502-499-2.

¹⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 334–335. ISBN 978-80-7502-499-2.

¹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 76. ISBN 80-86473-86-4.

¹⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 334. ISBN 978-80-7502-499-2.

převážně na večírcích a tanečních zábavách, přičemž mezi pachatelem a obětí dojde alespoň ke krátké interakci, pokud se neznají delší dobu.²⁰

Znásilnění se dopouští agresori, kteří jsou posíleni alkoholem a jinými návykovými látkami i ti, kteří nic takového nepožili. Mezi nejčastější pachatele znásilnění patří nedelegantní sexuální agresori. Tito agresori netrpí deviacemi, ale jejich chování je ovlivněno alkoholem, návykovými látkami, sníženou schopností racionální kontroly svého sexuálního chování z důvodu mentální retardace či jiným degenerativní poškozením centrálního nervového systému. Jedinci taktéž mohou být hypersexuální se sníženou volní kontrolou s převahou pudové složky.²¹

U patologických sexuálních agresorů se naopak deviace objevují a vzrušení a uspokojení u nich přichází zejména při překonání odporu, který klade oběť. Pachatelé se chovají jako predátoři, vyhlídnou si potencionální oběť, na kterou později zaútočí a znásilní ji, avšak se utrpení oběti nesnaží prodlužovat. V osobním životě se nejsou pachatelé schopni si udržet partnerské vztahy a citově se v nich angažovat, není ojedinělé, že tento druh zažil v dětství sexuální zneužívání.²²

Agresori ze skupiny agresivních sadistů se vyznačují tím, že se k oběti chovají jako predátor ke kořisti, chce svou oběť znehybnit a prodlužovat její trápení, nutí oběť převážně k análnímu styku, vsouvá oběti do pochvy či konečnicku, nezřídka dochází k zavraždění, ať už z důvodu vysoké míry použitého násilí a síly, nebo z důvodu, že je to pachatelův cíl, jelikož u některých agresivních sadistických pachatelů dochází ke vzrušení, ejakulaci a psychickému uvolnění až ve chvíli zabití oběti. Agresivní sadisté jsou mnohdy extrémně krutí ke zvířatům, v dětství mohou zakládat požáry a často trpí dalšími deviacemi např. voyeurství, exhibicionismus apod. Před spácháním činu na sebe téměř v polovině případů pachatelé upozorní onanováním na veřejnosti, pokusem

²⁰ ABBEY, Antonia. Alcohol's role in sexual violence perpetration: Theoretical explanations, existing evidence and future directions. In: *Drug Alcohol Review* [online]. 2011 [cit. 2023-05-01], vol. 30, no. 5, pp. 481–488. Dostupné z: <https://europepmc.org/backend/ptpmcrender.fcgi?accid=PMC3177166&blobtype=pdf>

²¹ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 88–89. ISBN 978-80-7345-161-5.

²² KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 90–92. ISBN 978-80-7345-161-5.

o znásilnění apod. Se svou obětí pachatelé nenavazují žádný kontakt, pachatel je z pohledu oběti neznámý, takže mezi nimi nikdy nebyl žádný vztah.²³

1.3 Vztah mezi pachatelem a obětí

Vztah mezi pachatelem a obětí je jedním z nejdůležitějších charakteristik sexuálního násilí, projevující se ve všech fázích viktimogenní situace. Vztahem mezi pachatelem a obětí se zabývají zejména psychologové, jelikož tento vztah je důležitý nejen z hlediska průběhu trestného činu, ale i pozdějšího prožívání oběti.

Sexuální agresori se dělí podle vztahu k oběti do dvou základních skupin, tj. na pachatele známé a neznámé, přičemž pachatele známé lze dále dělit podle vztahu k oběti na manžela, přítele, souseda, známého apod. a dle času na pachatele známé kratší dobu, než je 24 hodin, delší dobu, než je 24 hodin a na skupinu intimních partnerů, kdy oběť zná pachatele několik měsíců až řadu let a patří sem dlouholetí partneři, manžel atd.

Vztah pachatele a oběti má z části vliv i na to, jestli bude čin znásilnění dokonán²⁴ např. „*Brecklin a Ulman (2001) dokládají, že oběťmi pokusu o znásilnění se častěji stávají ženy napadené neznámým útočníkem. Stermac et al. (1998) v této souvislosti zaznamenávají nejvyšší výskyt dokonaných znásilnění u oběti s nejužším vztahem k útočníkovi (manžel/přítel).*“²⁵ Je to dáno i tím, že v rámci vztahového znásilnění je pachatel oběti znám, oběť mu důvěřuje a chováním pachatele je zaskočená a zmatená.²⁶

Přibližně ve třetině případů znásilnění je pachatel pro oběť cizí. Ve většině případech však dochází alespoň ke krátké předchozí interakci. Zhruba u každé páté oběti se objevuje ze začátku vstřícné chování k agresorovi, oběť s agresorem hovoří, tančí či koketuje, avšak později sexuální akt s agresorem odmítá. Často k takovým případům dochází na různých tanečních zábavách, kde je agresor ovlivněn alkoholem.²⁷

²³ WEISS, Petr. *Poruchy sexuální preference*. Praha: Galén, 2017, s. 71–76. ISBN 978-80-7492-310-4.

²⁴ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 106. ISBN 978-80-7345-161-5.

²⁵ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 106. ISBN 978-80-7345-161-5.

²⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 194. ISBN 80-86473-86-4.

²⁷ GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 96. ISBN 80-202-0512-8.

Vztah oběti k pachatelovi se odráží v chování oběti po činu i následcích. Pokud je oběť znásilněná pachatelem, kterého blíže zná, objevuje se u ní mnohdy zdánlivý smír, redukovaná agrese i povrchní sympatie vůči agresorovi. Jde však o krátkodobou reakci, vyvolanou strachem a traumatem z prožitého znásilnění, jež má podobný mechanismus jako je u tzv. stockholmského syndromu.

Při útočném přepadení oběť agresora vůbec nezná, nebo došlo pouze ke krátké interakci, což vede k tomu, že se oběť snaží co nejrychleji dostat na bezpečné místo např. domů či mezi lidi, aby se útok neopakoval apod. Objevit se může i kontraproduktivní chování, kdy oběť vlivem prožitého traumatu ustrne na místě, nebo hledá na místě činu bezcenný předmět např. svoji gumičku do vlasů, než aby z místa utekla.²⁸

²⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 198–199. ISBN 80-86473-86-4.

2 Viktimologie

Viktimologie je součástí kriminologie a jedná se o relativně novou nauku spojující v sobě nejen kriminologii a kriminalistiku, ale také trestní právo, psychiatrii, sociologii či poznatky z psychologie. Obecně viktimologie zkoumá oběti trestních činů, průmyslových havárií i přírodních katastrof. V užším slova smyslu se jedná o nauku, která se soustřeďuje pouze na oběti trestních činů. Viktimologie vědeckými způsoby zkoumá oběti trestních činů, díky čemuž přináší nové poznatky o tom, jak minimalizovat šanci na to stát se obětí či se zabývá problematikou psychologické a právní pomoci obětem.²⁹

Badatelský zájem odborníků na viktimologii se soustřeďuje zejména na poznání viktimogenních situací, jelikož existují určitá místa a časové okamžiky s jimiž se pojí vysoké riziko ohrožení. Kromě toho se zaměřují odborníci i na množství jiných problémů týkajících se viktimizace oběti, předcházení trestné atd. přičemž se v různé míře kombinují právní, psychologické, sociologické a další aspekty, jež jsou součástí viktimologie.³⁰ Předmět zkoumání lze rozčlenit do šesti základních kategorií a to na kategorie: vztah mezi obětí a pachatelem, proces viktimizace a jakou roli v něm hraje oběť, osobnost oběti, úloha oběti v procesu vyšetřování, předcházení viktimizace, pomoc oběti, způsoby odškodnění a rehabilitace oběti.³¹

2.1 Viktimita

Viktimologie zkoumá též viktimitu neboli osobnostní predispozice jedince stát se obětí trestného činu, tzn. „*souhrn bio-socio-psychologických znaků typických pro oběti, které zvyšují pravděpodobnost, že se osoba stane obětí trestného činu.*“³² Zda se jedinec stane, nebo nestane obětí rozhoduje soustava událostí, komplex vlastností a jejich vzájemné provázání. Pravděpodobnost viktimity může zvyšovat například věk, některá zaměstnání, mentálně nemocní a handicapovaní jedinci či příslušnost k rizikovým skupinám jako jsou etnické a náboženské menšiny, drogově závislí apod.³³

²⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 169. ISBN 978-80-7502-499-2.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998, s. 107. ISBN 80-85858-70-3.

³¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 170–171. ISBN 978-80-7502-499-2.

³² JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 179. ISBN 978-80-7502-499-2.

³³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 179–180. ISBN 978-80-7502-499-2.

Viktimologie používá pro viktimitu dva modely osobnosti, těmi jsou statickým a dynamickým modelem osobnosti. Statický model osobnosti vychází z předpokladu, že existují poměrně stálé rizikové faktory osobnosti, do nichž spadá konfliktnost, nadměrná sociální viditelnost nebo třeba emoční labilita. U dynamického modelu se dostává do popředí dostává spojitost pachatele a oběti, ti mohou být spojeni různými sociálními i časoprostorovými vazbami. Nemusí jít tak pouze o neznámé osoby, jež se náhodně setkali (pachatel si vybral oběť náhodně, bez předchozí interakce), může jít i o lidi s povrchními vazbami (např. kolegové v práci), nebo hlubokými vazbami (např. rodina, přátelé). Oběť dokonce může být s agresorem v trvalém soužití. U násilných a sexuálně motivovaných trestných činů se ve většině případů objevují právě povrchní až hluboké vazby mezi obětí a pachatelem a není neobvyklé, že jsou v trvalém soužití.³⁴

2.2 Viktimizace

S viktimologií je úzce spjat odborný termín viktimizace. Jedná se o pojem, který zahrnuje proces poškozování a způsobování újmy jedinci, přičemž se z jedince stává oběť trestné činnosti. Viktimizace sice útokem na oběť začíná, ale se skončením útoku nekončí, jelikož újma způsobená trestným činem je úvodním dějem, který na sebe váže další pro oběť zraňující události. Existují tři fáze viktimizace, a to primární, sekundární a terciální, avšak nejčastěji se lze setkat s prvními dvěma fázemi.³⁵

2.2.1 Primární viktimizace

První fází viktimizace je fáze primární, která se kryje s trestným činem, kdy je jedinec pachatelem dotlačen, za použití násilí a zastrašování, do role oběti.³⁶ Vlivem napadení útočnicka vznikají tři různé varianty újmy, které souvisejí s primární viktimizací oběti. Jde zejména o újmu psychickou, kdy vlivem traumatické události dochází u oběti k silnému emocionálnímu prožívání, což negativně ovlivňuje psychiku a způsobuje například deprese, nespavost, různé fobie, PTSD či sebevražedné sklony.³⁷

³⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 180. ISBN 978-80-7502-499-2.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 116. ISBN 80-86473-86-4.

³⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0582-1.

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 181. ISBN 978-80-7502-499-2.

Psychická újma se odvíjí nejen od spáchaného činu, ale také od individuality oběti, proto i méně závažný čin může mít na oběť ničivý dopad a těžko odstranitelné psychické následky.³⁸

Vlivem násilného chování útočníka a bránění se útočnickovi vzniká újma fyzická, kdy dochází k narušení fyzické integrity jedince, přičemž vznikají různě vážná poranění a v nejhorsím případě může dojít k usmrcení oběti.

Poslední újmou, která vzniká při primární viktimizaci je újma finanční, při znásilnění jde hlavně o vzniklé náklady na léčení, může dojít i k poškození a odcizení majetku.³⁹

2.2.2 Sekundární viktimizace

Po spáchaném činu dochází častokrát k sekundární viktimizaci, ta je souborem všech vedlejších negativních důsledků z prožitého trestného činu, objevující se po jeho skončení a je výlučně psychického rázu.

Zdrojem důsledků je několik faktorů, mezi které se řadí například pachatel, jenž oběti vyhrožuje a dělá vše proto, aby čin neoznámila na policii, samotné orgány činné v trestném řízení, které jednájí necitlivě s obětí trestného činu a sociální prostředí.

Sekundární viktimizace je pro oběti mnohem více zraňující, i když nastává až po samotném trestném činu a má řadu negativních důsledků, které jsou způsobeny nevhodnou komunikací a chováním orgánů činných v trestném řízení, lékařů, a také přístupem okolí k oběti apod. Nevhodným přístupem se u oběti může začít projevovat řada negativních důsledků, přičemž mezi nejčastější patří pocit nespravedlnosti, nedůstojnosti a pocit izolace.

Pocit nespravedlnosti zažívá oběť během soudního procesu, když je uložen nízký trest pachateli, dochází k osobní konfrontaci oběti s pachatelem či je pachatel stíhán na svobodě.

³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 117–118. ISBN 80-86473-86-4.

³⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 181. ISBN 978-80-7502-499-2.

Během soudního procesu se u oběti může dostavit také pocit nedůstojnosti, například vlivem senzacechtivým novinářům. Pocit nedůstojnosti se může objevit i dříve, velký podíl má na to okolí, které může část viny za trestní čin klást právě oběti nebo necitlivé vedení výsledku a vyšetřování orgánů činných v trestném řízení.⁴⁰

Kvůli negativní reakci okolí, kdy je část viny za spáchaní trestného činu kladena oběti se u oběti může dostavit pocit izolace. Mýtus částečné viny se často spojuje s vyhybáním se oběti, někdy i z důvodu, že okolí neví, jak se má k oběti chovat, což oběť utvrzuje v tom, že traumatická událost ho natolik změnila, že se stal někým jiným.⁴¹ Do ústraní se oběť stahuje i sama z důvodu jejího očeřování, čímž dochází k umocnění pocitu izolace. Okolí může atakovat viktimizovanou osobu a dávat ji celý spáchaný čin za vinu, například kvůli hezkému zevnějšku, promiskuitnímu chování v minulosti či naivitě, což platí jak u očeřování oběti ze strany okolí, tak i přenášení viny na oběť, byť jen částečně.⁴²

2.2.3 Terciální viktimizace

Poslední fází je terciální viktimizace, která se týká jen některých obětí, poněvadž označuje stav, kdy se oběť nedokáže přiměřeně vyrovnat s prožitou traumatickou událostí i přes to, že došlo z právního hlediska k nápravě a odškodnění oběti. Za terciální viktimizací stojí zvláštnosti osobnostního založení jedince. Takový jedinec se důsledkem prožité traumatické události nezvládá ani po nápravě, tzn. po odsouzení pachatele a odškodnění, vrátit do svého původního života, může razantně změnit svůj osobní život, přestat se vídat s přáteli či změnit práci.⁴³

2.3 Reviktimizace

K reviktimizaci dochází převážně v důsledku nepříznivé shody náhodných okolností a částečně kvůli určitým osobnostním dispozicím jedince. Tito jedinci se opakovaně stávají obětí trestních činů, avšak nelze s přesností určit, proč někteří

⁴⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 182–183. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁴¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 119. ISBN 80-86473-86-4.

⁴² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 63–64. ISBN 978-80-262-0582-1.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 117. ISBN 80-86473-86-4.

jedinci přitahují pozornost pachatelů více, než jiný a stávají se opakovaně obětí trestných činů.⁴⁴

Prožitá traumatická událost se odráží na stylu života a chování oběti, nejvýrazněji se změní v prvních týdnech po prožitém trestném činu, a právě v těchto prvních týdnech existuje největší šance na reviktimizaci, kdy se jedinec opět stává obětí. Navíc s každou další viktimizací ztrácí oběť ochotu spolupracovat s policií a zároveň se stupňuje náchylnost ke vzniku psychických potíží.⁴⁵

2.4 Typologie oběti

V rámci zkoumání obětí trestných činů se uplatňuje typologický přístup, který se postupem času a množstvím získaných informací vyvíjí a přetváří. Typologie obětí trestných činů umožňuje dělit oběti do několika skupin dle shod a rozdílů zkoumaných jevů.

*„Typologie je zobecňující vědecká metoda, která se pokouší setřídít vybrané jevy podle podobných znaků.“*⁴⁶ Viktimologie nabízí hned několik typologií obětí, avšak za ty nejcennější a v praxi nejvíce používané typologie se považují:

- Typologie obětí podle zažitého trestného činu
- Typologie obětí podle reakce na trestný čin
- Typologie obětí podle interakce oběti s pachatelem v době kolem spáchání trestného činu

S typologií obětí podle interakce oběti s pachatelem v době kolem spáchání trestného činu přišel v 70. letech egyptský viktimolog Ezzat A. Fattah, jenž rozlišil pět základních typů obětí, a to:

- 1) Zúčastňující se – oběť se s pachatelem zná, případně došlo k nějaké přechodí interakci

⁴⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 184. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁴⁵ GILLERNOVÁ, Ilona, Hedvika BOUKALOVÁ a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 140. ISBN 80-246-1293-3.

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 186. ISBN 978-80-7502-499-2.

- 2) Nezúčastňující se – oběť se s pachatelem nezná, nemá k němu žádnou „vztahovou“ vazbu
- 3) Provokující – oběť neodhadla nebezpečnost situace a vyprovokovala pachatele k činu svým chováním
- 4) Latentní – spáchaní čin z určitých důvodů oběť nenahlásí, často jde o násilí páchané v rodinách či strach
- 5) Nepravá – pachatel si spletl osobu a oběti měl být ve skutečnosti někdo jiný⁴⁷

Vedle typologie E. A. Fattaha se mimo jiné používá i typologie Silvermana, která se soustředí na oběti trestného činu znásilnění, lze oběti rozdělit na dva základní typy, a to na oběti vztahového znásilnění a na oběti útočného znásilnění.⁴⁸

*„Vztahové znásilnění se odehrává na pozadí původních kontaktů anebo sympatií mezi pachatelem a obětí.“*⁴⁹ Oběť je v tomto případě zaskočena, jelikož nečeká, že se pachatel něčeho takového dopustí a často dochází u oběti ke zmatení či zaskočení. Opakem toho je útočné znásilnění, kdy je oběť vystavena strachu o svůj život a silnému stresu z útoku, přičemž pachatel je pro oběť cizí osoba.

Je nutné rozlišovat typ oběti, aby mohlo dojít ke správné strategii intervence. Zatímco u oběti vztahového znásilnění se objevují zejména pocity viny, u obětí útočného znásilnění bude větší šance posttraumatické stresové poruchy (PTSD).⁵⁰

⁴⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 114–115. ISBN 80-86473-86-4.

⁴⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 194. ISBN 80-86473-86-4.

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 194. ISBN 80-86473-86-4.

⁵⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 194. ISBN 80-86473-86-4.

3 Sexuální násilí

Sexuální násilí narušuje dočasně nejen svobodu, ale častokrát i dlouhodobě život oběti. O sexuální násilí se jedná tehdy, když jedinec (či skupina) zneužije své síly, vlivu nebo postavení a sexuálním způsobem překročí osobní hranice druhého, aniž by dostal svolení.

Mezi sexuální násilí se řadí nejen znásilnění, sexuální nátlak nebo nepříjemné doteky, ale také nevyžádané obtěžující vtipy se sexuálním podtextem spolu s lechtivými narážkami apod. Zjednodušeně řečeno, do sexuálního násilí spadá jakékoliv nežádoucí jednání obsahující sexuální podtext, které je ze strany oběti nevyžádané, jsou jí nepříjemné a nepřestávají (nebo se opakují) i přes nesouhlas oběti.

Každý má hranice komfortní zóny nastaveny trochu jinak, proto když je někomu něco příjemné, neznamená to, že jiné osobě to bude taktéž příjemné. Aby se předešlo situacím, že jedinci bude něco nepříjemného, tak je důležité, aby se vyjádřil a projevil svůj souhlas či nesouhlas. Zároveň nelze brát všechna vyřčená ano jako souhlas, pokud to říká oběť vlivem naučené submisivity, nebo je k tomu donucená pachatelem pomocí slovního vyhrožování, zastrašování či za použití násilí, tak se nejedná o souhlas.⁵¹

3.1 Sexuální obtěžování

Sexuální obtěžování má mnoho podob jako je například sexuálně podbarvené vtipy, narážky na soukromý život, sexuálně orientované poznámky, nechtěný kontakt, ukazování erotických časopisů, požadavek nadřizeného, aby podřizený navazoval neformální styky s klienty, posílání erotických obrázků a dick picků (obrázky mužského pohlavního údu), nevyžádané obtěžující telefonáty, e-maily apod.

Jedná se v podstatě o nejlehčí formu sexuálního násilí, která zahrnuje chování, které oběť vnímá jako nepříjemné, dochází k jeho opakování či stupňování i přes nesouhlas oběti a má sexuální povahu, avšak při sexuálním obtěžování nedochází k osahávání intimních partií či k nucené masturbaci.

⁵¹ PERSEFONA. Co si představit pod pojmem sexuální násilí. *Persefona – Pomoc obětem domácího násilí a znásilnění* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasili>.

I když se ve skutečnosti jedná o méně závažné formy sexuálního násilí, mohou se z nich postupem času stát vážnější, jenž mohou naplnit i skutkovou podstatu trestních činů jako je vyhrožování sexuálním napadením, pokus o znásilnění a znásilnění.⁵²

3.2 Sexuální nátlak

Sexuální nátlak je na rozdíl od sexuálního obtěžování trestním činem, za který pachatelé hrozí trest odnětí svobody na šest měsíců až dvanáct let, podle závažnosti trestného činu s přihlédnutím na věk oběti, použitého násilí a donucovacích prostředků (např. střelná zbraň). Pokud způsobí pachatel svým činem smrt oběti, bude odsouzen k deseti až šestnácti letům odnětí svobody.

Jedná se o donucení oběti k pohlavnímu sebeukájení, obnažování či jinému srovnatelnému chování za pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy.⁵³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dělí sexuální nátlak podle § 186 následovně:

„(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo

kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.“⁵⁴

⁵² SPOUSTOVÁ, Ivana, KRÁLÍKOVÁ-LUŽAIČ, Ana a FIALOVÁ, Eva. *Nenechte se diskriminovat a nedovolte to jiným*. Praha: Gender Studies, 2008, s. 69–71. ISBN 978-80-86520-09-4.

⁵³ FENYK, Jaroslav, Igor STRÍŽ a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, sv. 1., s. 234–235. ISBN 978-80-7201-808-6

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., § 186 zákona o sexuálním nátlaku. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Jak z výše uvedeného zákona vyplývá, jedná se převážně o bezkontaktní mravnostní kriminalitu, avšak zasahující do svobody rozhodování jedince v oblasti vlastního sexuálního života.⁵⁵

Sexuální nátlak spolu se znásilněním lze zahrnout mezi sexuální agresivní delikty z důvodu používání fyzického násilí, pohružky násilí a slovnímu napadání při donucování oběti k tomu, aby přestala klást odpor pachateli při páchání činu.

Na rozdíl od znásilnění, u sexuálního nátlaku nedochází k souloži ani obdobnému pohlavnímu styku pachatele s obětí, avšak pachatel může přimět jinou osobu, aby za něj měla s obětí pohlavní styk. Zároveň se jen těžko se rozlišuje, zda během trestného činu jde o nátlak, nebo sexuální úchylku pachatele, jelikož u sexuálních činů, při nichž nejde o pohlavní styk, se objevuje více pachatelů, u kterých se projevuje deviantní chování.⁵⁶

3.3 Znásilnění

Znásilnění lze zařadit do kontaktní mravnostní kriminality⁵⁷ a patří mezi nejbrutálnější trestné činy, které může člověk způsobit druhému člověku a způsobit dlouhodobé až trvalé následky. Tento čin je neoprávněným zásahem do života oběti, zejména do citlivé oblasti, jakou je intimní život.⁵⁸

V určité variantě je znásilnění známé už od starověku. Například v 5. knize Mojžíšově je popsáno, kdy může za čin pouze pachatel a kdy za to nese vinu i žena. Zda měla být žena potrestána také smrtí či nikoliv záleželo na tom, zda byla panna zasnoubená, nebo ne.⁵⁹

Ve středověku byla žena brána jako majetek svého otce a následně svého manžela, ti v případech znásilnění ženy rozhodovali, co s násilníkem bude a jak se s ním vypořádají, protože znásilnění v té době bylo soukromoprávním deliktem.

⁵⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 330–331. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁵⁶ GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 66. ISBN 80-202-0512-8.

⁵⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 330. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁵⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, 192. ISBN 80-86473-86-4.

⁵⁹ Dt: 22:23-27 a Dt: 22:28-29.

Až ve 13. století začíná být na českém území znásilnění stíháno z moci úřední⁶⁰ a jako trestní čin je zapsán v nejstarší česky psané právní knize, a to v Rožmberské knize, která vznikla začátkem 14. století.⁶¹ V těchto dobách se uplatňovalo nejen mučení pachatele, ale i trest smrti, který byl za násilné smilstvo prováděn lámání kolem.⁶²

Tresty se postupem času měnili a např. dle zákona č. 117/1852 Sb. byl pachatel, který se dopustil k trestného činu znásilnění, jež bylo označováno za násilné smilstvo, odsouzen k pěti až deseti letům těžkého žaláře.⁶³

Na rozdíl od rakouského trestního zákoníku z roku 1852, kdy předmětem útoku nemohla být manželka pachatele, dnešní trestní zákoník myslí i na případy, kdy pachatelem trestného činu je vlastní manžel/manželka.

V roce 2001 přišla novela zákona č. 144/2001 Sb., čímž došlo k rovnosti mezi muži a ženami, protože od 1. května téhož roku se oběť mohl stát kdokoliv bez ohledu na pohlaví.⁶⁴

V dnešní době definuje právo trestný čin znásilnění podle zákona č. 40/2009 Sb., § 185 (zákon o znásilnění) následovně:

„(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo

kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

⁶⁰ SCHELLE, Karel a TAUCHEN Jaromír. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 221. ISBN 978-80-7418-213-6.

⁶¹ MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Linde, 2003, s. 96 a 145. ISBN 80-7201-433-1.

⁶² MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Linde, 2003, s. 148. ISBN 80-7201-433-1.

⁶³ SCHELLE, Karel a TAUCHEN Jaromír. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014, s. 222. ISBN 978-80-7418-213-6.

⁶⁴ NOVOTNÝ, Oto, VOKOUN, Rudolf a kol. *Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 75. ISBN 978-80-7357-258-7.

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbrání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.⁶⁵

„Za pohlavní styk se podle judikatury považuje jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby (stejněho nebo jiného pohlaví).“⁶⁶ Za znásilnění lze proto považovat nejen soulož, kdy dojde ke spojení pohlavních orgánů muže a ženy, ale i pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží jako je anální či orální styk. Mimo jiné patří do znásilnění i vzájemná masturbace bez ohledu na to, zda se jedná o homosexuální, nebo heterosexuální, osahávání na prsou, líbání či ohmatávání genitálií apod.⁶⁷

Za znásilnění však nelze považovat situaci, kdy je ve vztahu masochisticky založený jedinec, kterého hrubost a násilné vynucování sexu vzrušuje a druhý mu vychází

⁶⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., § 185 zákona o znásilnění. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁶⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009, s. 231. ISBN 978-80-87212-22-6.

⁶⁷ Tamtéž.

vstříc.⁶⁸ Pokud s tím obě strany souhlasí, nejedná se o znásilnění, ale pouze o sexuální hrátky, protože dle zákona č. 40/2009 Sb., § 30 zákon o svolení poškozeného:

„(1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.“⁶⁹

Pachatel při znásilnění uspokojuje svůj sexuální pud na oběti, ta se mu buďto vlivem násilí, pohrůzkou násilí či z důvodu vyčerpání podvolí a přestane klást odpor, nebo se stává bezbrannou z důvodu svázání, nebo kvůli uvedení do stavu bezbrannosti pomocí medicínských preparátů apod.⁷⁰

Stav bezbrannosti si může oběť způsobit sama, bez přičinění pachatele, například požitím psychotropních/omamných látek či vypitím velkého množství alkoholu. V takových případech se sice oběť uvedla do stavu bezbrannosti sama, avšak pachatel využil situace a oběť znásilnil.⁷¹ V opačném případě může oběti stav bezbrannosti přivodit sám pachatel, čímž se dopouští násilí. Pro vyvolání bezbrannosti využívají pachatelé častokrát vhození medicínského preparátu či drogy do alkoholického nápoje.⁷²

Bezbrannosti pachatel využije i v případě, že druhá osoba trpí duševní poruchou, nebo je v mdlobách. Ve všech případech zmíněných případech nemůže klást oběť vlivem

⁶⁸ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 49. ISBN 80-7178-739-6.

⁶⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., § 30 zákona o svolení poškozeného. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

⁷⁰ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 77–78. ISBN 80-7178-739-6.

⁷¹ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 82. ISBN 80-7178-739-6.

⁷² CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 78 a 82. ISBN 80-7178-739-6.

bezbrannosti odpor pachateli, mnohdy není oběť schopna rozpoznat a zhodnotit důvody, které by ji vedly k tomu, aby odpor kladla.⁷³

Trestní čin znásilnění lze rozdělit na dvě základní formy. Pro první formu je typická spontánnost provedení. Pachatel má nízkou úroveň sebeovládání, typické je i zkratové jednání se sníženou schopností zhodnotit situaci. Často jsou pachatelé ovlivněni psychotropními/omamnými látkami, posílení větším množstvím alkoholu či trpí určitou sexuální deviací. Tito pachatelé si vyhlídnou svou oběť, na které ukojí volání pohlavního pudu, což je jejich jediný cíl.⁷⁴ Pachatel může jednat sám v takových případech sám, nebo ve skupině. Pokud se jedná o skupinu, tak se jedná o hromadné znásilnění, jenž je typické během válek, kdy vojáci skupinově znásilňují ženy z nepřátelských územích a tím demonstrují svou sílu a porážku zneprátené země.

K hromadnému znásilňování dochází i za dob míru, pachateli bývají nejčastěji skupiny mladých mužů, kteří vlivem skupiny a sexuálního pudu ztrácí stud i soucit s obětí a dokáží se tak dopustit brutální agresivity mířené na oběť, které by se za normálních okolností většina z nich nedopustila.⁷⁵

Pro druhou formu znásilnění je typické, že pachatel se snaží druhou osobu nenásilně přimět k pohlavnímu styku, až po soustavném odmítání se rozhodne pro znásilnění. Mezi pachatelem a obětí bývá bližší vztah, proto není neobvyklé, že v této formě pachatel s obětí tvoří manželský, nebo partnerský vztah. Na rozdíl od první formy znásilnění bývá tato méně agresivní a její následky méně vážné.⁷⁶

Znásilnění se ve většině případech dopouští muž, kterého oběť do nějaké míry zná a často mu i důvěřuje,⁷⁷ což se promítá na validizaci události i sebeobviňování oběti, kdy si oběť dává znásilnění za vinu, protože má dojem, že například pachatele

⁷³ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009, s. 231. ISBN 978-80-87212-22-6.

⁷⁴ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 48. ISBN 80-7178-739-6.

⁷⁵ GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 131–136. ISBN 80-202-0512-8.

⁷⁶ CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 48–49. ISBN 80-7178-739-6.

⁷⁷ RAPE CRISIS NETWORK EUROPE. *About sexual violence*. Rape Crisis Network Europe [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.rcne.com/about-sexual-violence/>

vyprovokovala chováním. Oběť se snaží po činu pochopit, proč ke znásilnění došlo a proč se obětí stala právě ona.

Odhodlání trestní čin znásilnění nahlásit zaleží na tom, zda oběť vyhodnotí situaci jako znásilnění, na míře sebeobviňování i na tom, zda je oběť okolím a pachatelem odrazována od nahlášení činu na policii či nikoliv.⁷⁸

⁷⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 54–55. ISBN 978-80-262-0582-1.

4 Vyšetřování trestného činu znásilnění

V roce 2019 došlo dle statistik Ministerstva vnitra k 683 případům trestného činu znásilnění na území České republiky.⁷⁹ V roce 2021 dochází k nárůstu případů znásilnění na 773, zároveň se čin stává nejčastěji páchaným činem z mravnostní kriminality.⁸⁰ Uvedené číslo počtu znásilněných osob se týká pouze nahlášeného znásilnění na policii, počet znásilnění odehrávající se na území České republiky je mnohem vyšší z důvodu vysoké míry latence u obětí.⁸¹ Z výzkumů, které se prováděly během posledních několika let lze dovodit, že v České republice je každoročně spácháno zhruba 12 000 případů znásilnění, přičemž míra ohlášení případu na policii se pohybuje okolo 5 %.⁸²

Za posledních deset let se míra objasněných případů znásilnění pohybovala okolo 60–70 %.⁸³ Pro vyšetřování případu znásilnění je klíčová zejména oběť, která se stává „v první řadě nosičem stop a důkazů.“⁸⁴ Oběť poskytuje zejména paměťovou stopu, jelikož se dostala do přímého kontaktu s útočníkem, tak ho dovede policistům ve většině případů alespoň částečně popsat a objasnit, k čemu na místě činu došlo. Zároveň oběť, pokud je čerstvě po znásilnění, poskytuje policii materiální stopy v podobě krve, vlasů, tkáně pokožky, ejakulátu či textilního vlákna z oděvu, který pachatel při páchaní trestného činu na oběti zanechal. Po příjezdu se zajišťují důkazy z místa činu a oběť podstupuje policejní výslech spolu s lékařským vyšetřením a odebráním stop z těla i oděvu.⁸⁵

Bezprostředně po ohlášení znásilnění je důležité ohledat místo činu, kde mělo dojít ke znásilnění a okolí a zajistit stopy. Typické pro znásilnění jsou dvě místa činu,

⁷⁹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019 [online]. 2020 [cit. 2023-04-15]. s. 25. a 141. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2019.aspx>

⁸⁰ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2021 [online]. 2022 [cit. 2023-04-15]. s.82. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2021.aspx>

⁸¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021, s. 334. ISBN 978-80-7502-499-2.

⁸² ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ, Pavla, ed. *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?* Praha: Wolters Kluwer, 2020, s.271. ISBN 978-80-7598-761-7.

⁸³ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019 [online]. 2020 [cit. 2023-04-15]. s. 141. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2019.aspx>

⁸⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 149. ISBN 80-86473-86-4.

⁸⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav, KLVAŇA, Karel a Trivis. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 120–121. ISBN 80-86795-11-X.

prvním je místo, kde si pachatel oběť vytipuje, pozoruje ji a čeká na správný okamžik, kdy oběť napadne. Na tomto místě se častokrát najde více důkazů než na místě spáchání činu, které je druhým místem.⁸⁶

Při výslechu oběti se zjišťuje totožnost pachatele, zda je pro oběť pachatel zcela neznámý, nebo známý. Vyšetřování se stává jednodušší, pokud oběť útočníka zná, případně dokáže neznámého útočníka popsat. Oběti se nemusí podařit útočníka popsat z důvodu, že byl pachatel maskován například kuklou, nebo při situaci, kdy to byl pro oběť šok a není schopná si zcela ani částečně pachatele vybavit. Zároveň musí během výslechu zodpovědět několik otázek týkajících se trestného činu znásilnění.

Mezi pokládané otázky (za předpoklad, že při vyprávění oběti o činu už tyto otázky nebyly zodpovězeny) patří například to, kdy se poprvé oběť setkala s pachatelem, na jakém místě to bylo, jak se oběť dostala na místo činu, zda došlo k souloži, k jejímu dokonání či obdobnému pohlavnímu styku, zda se oběť během činu útočnickovi bránila a jakým způsobem nebo jaké má oběť následky po znásilnění. Výslech musí podstoupit i svědci události, pokud nějací jsou a samozřejmě pachatel, je-li dopaden a identifikován, nebo je pouze podezřelým ze spáchaného činu.⁸⁷

Kromě výslechu oběť podstupuje lékařské vyšetření, které se pojí s laboratorními odběry. Aby lékařská prohlídka byla co nejefektivnější, pokládá lékař otázky, které se týkají provedení znásilnění tzn. zda došlo k proniknutí penisu do vagíny/análního otvoru, kdy měla oběť svůj poslední pohlavní styk, zda použil útočník ochranu či zda požila oběť před činem omamné látky. Lékaři spatřují rozdíl mezi sexuálně nezkušenými a sexuálně zkušenými ženami. Sexuálně nezkušené ženy a dívky bývají útočníkem měně zraňovány, jelikož se chovají pasivně a snadněji se nechají útočníkem zastrážit.⁸⁸

Během prohlídky se hledají známky po násilí i sebeobraně, známky soulože nebo zda oběť nebyla během činu ve stavu bezbrannosti vlivem sedativ, drog či alkoholu. Úkolem lékaře je potvrdit, nebo vyvrátit, zda došlo k souloži, pohlavnímu styku

⁸⁶ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 156–157. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁸⁷ PROTIVINSKÝ, Miroslav, Karel KLVAŇA a Trivis. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005, s. 120. ISBN 80-86795-11-X.

⁸⁸ GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 168. a 170. ISBN 80-202-0512-8.

srovnatelného se souloží (anální sex, vsunování mužského údu mezi ženská ňadra apod.), nebo jinému pohlavnímu styku, který není obdobou soulože, jelikož existují případy, kdy žena o prodělaném násilí lže např. kvůli pomstě či z důvodu psychické nemoci.⁸⁹

Žena se při vyšetření, které se provádí max. do několika hodin od znásilnění, kdy se oběť nestihla umýt a převléknout, obvykle svlékne donaha na papírové podložce, protože její oblečení je taktéž důkazním materiálem. Dále se odebírají vzorky výškrabem zpod nehtů, posuzuje se zevní genitál, případně i hymen, a v jakém rozsahu došlo k jejich poranění. K posouzení drobných traumat zevního genitálu se po odebrání vzorků jako je ejakulát pachatele, krev či hlína používá barvicí technika, nejčastěji se používá 1% roztok toluidinové modři, který se tamponem nanese na příslušné místo a drobná traumata ztmavnou. Během vyšetření se provádí fotodokumentace zranění a odebraných vzorků, která se zakládá do soudního spisu k případu.⁹⁰

Podobnou prohlídkou jako oběť prochází podezřelá osoba či podezřelé osoby ze spáchání trestného činu. Prohlídka se může týkat i svědka, pokud například fyzicky zasáhl, aby zachránil oběť, nebo existuje podezření, že mohl být spolupachatelem.⁹¹ Dle odstavce 1 § 114 trestního řádu „*prohlídce těla je povinen se podrobit každý, je-li nezbytně třeba zjistit, zda jsou na jeho těle stopy nebo následky trestného činu. Není-li prohlídka těla prováděna lékařem, může ji provést jen osoba téhož pohlaví.*“⁹²

Dojde-li k potvrzení spáchaného činu, posuzuje se poškození zdraví u oběti, tzn. jaké fyzické a psychické následky čin na oběti zanechal a v jaké míře. Podle předpokládané doby trvání následků a jejich vážnosti se následky dělí na tři kategorie, a to na ublížení na těle, ublížení na zdraví a na těžkou újmu na zdraví. Došlo-li k ublížení na těle, tak si oběť odnáší pouze lehká zranění, přičemž očekávaná doba léčení nepřesáhne jeden týden. Při ublížení na zdraví, oběť utrpěla při činu středně těžká

⁸⁹ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 228. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁹⁰ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 185–188. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁹¹ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 237. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁹² Zákon č. 141/1961 Sb., § 114 zákona o prohlídce těla a jiných podobných úkonech. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

poranění, zahrnující psychické i fyzické následky, u nichž se předpokládá léčení a omezení v běžném způsobu života delší jak jeden týden, ale zároveň by doba neměla být delší než 6 týdnů. Za těžkou újmu na zdraví lze považovat vážnou poruchu zdraví trvající déle než 6 týdnů, do této kategorie patří zejména zmrzačení, poškození důležitého orgánu, vyvolání potratu nebo dlouhodobou duševní poruchu přetrvávající déle než 6 týdnů.⁹³

Oběti znásilnění nesou vyšetřování případu i soudní jednání těžce, pro mnohé z nich je to emocionální zátěž. Při vyšetřování si musí oběti znovu a znovu trestní čin znásilnění připomínat, i když na něj chtějí zapomenout, jelikož lékaři, vyšetřovatelé i soud potřebují vědět průběh činu, navíc pachatel nemusí být vždy nalezen, nebo dostane nízký trest, což může oběti psychické následky ještě zhoršit. Řada obětí i po vyšetření a následném uzavření případu trpí psychickými následky v podobě depresí, posttraumatické stresové poruchy či nočních můr. Oběť se potýká mnohdy s fyzickými a zejména psychickými následky, které mají negativní vliv na pracovní i intimní život oběti.⁹⁴

⁹³ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 239–242. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁹⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 153. ISBN 80-86473-86-4.

5 Psychické a fyzické následky

Sexuální násilí, obzvlášť znásilnění, do jisté míry ovlivní každou oběť. Z činu si oběť nese nejen špatné vzpomínky, ale často řadu psychickým i fyzických následků, se kterými se musí vypořádat.

5.1 Fyzické následky

Fyzické následky jsou způsobeny vlivem násilného chování pachatele při překonávání odporu oběti, nebo vlivem mučení sadistickým sexuálním deviantem, kterého uspokojuje bolest a utrpení oběti. Narozdíl od těch psychických jsou vidět, nebo je lze poznat lékařským vyšetřením. Do fyzických následků lze zařadit tělesná zranění jako jsou různé pohmožděniny, zlomeniny, odřeniny, patří sem i sexuálně přenosné choroby jako je HIV či kapavka, nechtěná těhotenství a s tím spojené potraty.⁹⁵ „Zhruba 40 % obětí má zranění mimo oblast pohlavních orgánů. Bývají prokázány znaky po škracení na krku, škrábance, modřiny a podlitiny na hlavě, prsou, stehnech, pažích a břichu.“⁹⁶

5.2 Psychické následky

Psychické následky vznikají vlivem traumatické události, kdy je oběť vystavená ohrožení fyzické integrity anebo života a při překročení rámce obvyklé lidské zkušenosti. Oběť se ocitá v nebezpečné neočekávané situaci, která je pro ni nová, objevuje se nepříjemný moment překvapení, jenž se vymyká situacím, které oběť zažívá v normálním životě, během činu se bojí o život a svoje zdraví. Oběť ztrácí během i po činu iluzi omnipotence, že se nemůže nic přihodit, chová-li se obezřetně, důsledkem ztráty se může oběť cítit slabá a pociťovat naučenou bezmoc.

⁹⁵ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 110. ISBN 978-80-7345-161-5.

⁹⁶ GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 170. ISBN 80-202-0512-8.

Oběť po traumatické události, kterou znásilnění bezpochyby je, může začít trpět depresemi, nočními můrami, posttraumatickou stresovou poruchou a množstvím dalších psychických poruch.⁹⁷

V roce 1976 přišel psychiatr Mardi J. Horowitz s pěti základními fázemi traumatického procesu, kterými si oběť po činu prochází. Popisuje všechny fáze od počáteční peritraumatickou, přes fázi popírání, pronikání, zpracování až po fázi uzavření, kdy dojde k integraci traumatické události a oběť dokáže o prožité traumatické události hovořit bez sebeobviňování s doprovodem srozumitelných emocí. Kromě normálních reakcí v jednotlivých fázích se zaměřuje i na možné patologické reakce jako je alkoholismus ve fázi popírání nebo ztráta schopnosti pracovat v poslední fázi.⁹⁸

5.2.1 Posttraumatická stresová porucha

Jedním z nejčastějších psychických problémů, který se objeví po znásilnění je posttraumatická stresová porucha označována zkráceně jako PTSD či PTSP. Jde o poruchu jejíž hlavním příznakem je neustálé znovuprožívání traumatické události v myšlenkách. U oběti se objevují flashbaky, vizuální či sluchové detaily z traumatické události. Není neobvyklé ani vyhýbání se místě činu a prohlížení policejní fotodokumentace. Posttraumatická stresová porucha se objevuje ve většině případech krátce po činu (do několika hodin od prožité události), avšak existuje i specifická varianta, kterou je odložená PTSP. Její symptomy se u oběti začnou projevovat minimálně po šesti měsících od prožité traumatické události.⁹⁹

PTSP se netýká pouze psychicky labilních a citlivých jedinců, jelikož se jedná o poruchu zapříčiněnou extrémní situací, která otřese i duševně silnými a zdravými jedinci.¹⁰⁰ Dobu trvání této poruchy nelze s přesností určit, vždy záleží na prožité situaci, jedinci, okolí a také včasné odborné péči. Jestliže nedojde v prvním měsíci k odeznívání příznaků jako jsou například poruchy spánku, podrážděnost, neschopnost rozpomenout

⁹⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 132–133. ISBN 80-86473-86-4.

⁹⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 98–99. ISBN 978-80-262-0582-1.

⁹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 100–101. ISBN 978-80-262-0582-1.

¹⁰⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 132. ISBN 80-86473-86-4.

si na důležité momenty napadení/znásilnění, ztráta zájmu o dříve důležité činnosti nebo nutkavé vzpomínky na událost, tak lze hovořit o rozvinuté posttraumatické stresové poruše. Bez vyhledání odborné psychologické pomoci přetrvávají příznaky PTSP i několik let od traumatické události, což stěžuje jedinci pracovní, a hlavně soukromý život.¹⁰¹

5.2.2 Traumata ze znásilnění (rape trauma)

Rape tramu popsali Burgess a Holmstrom již v roce 1974.¹⁰² Jedná se o formu posttraumatické stresové poruchy vzniklou vlivem znásilnění. Nejedná se o diagnózu, nýbrž o skupinu znaků, reakcí a symptomů, které charakterizují stav oběti po prožitém trestním činu znásilnění. Oběti zažívají trauma nejen při samotném činu a krátce po něm, ale často traumata přetrvávají i dlouho po činu, v některých případech do konce života.¹⁰³ „*Obecně se následky znásilnění projevují v těchto dimenzích: kognice, emoce, sociální vztahy (často též pracovní výkon), intimita a sex, identita.*“¹⁰⁴

Při traumatu ze znásilnění si oběť prochází třemi fázemi, kterými jsou akutní fáze, fáze povrchní adaptace a fáze renormalizace.

První fáze, která po znásilnění nastává je fáze akutní, jenž má podobné příznaky jako posttraumatická stresová porucha a první symptomy nastupují do několika hodin. U oběti lze pozorovat otupělost, citovou zmatenost, přecitlivělost na chování druhých osob, oslabené schopnosti vnímání, neovladatelný třes či obsedantní hygienické chování. Doba trvání fáze nelze s přesností určit, symptomy trvají od několika dnů až po několik týdnů a mohou se do jisté míry překrývat i s fází povrchní adaptace. Prvotní fázi traumatu ze znásilnění nemusí zažít všechny oběti, jsou i ženy, které vykazují klidné chování bez příznaků.

¹⁰¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004, s. 134–135. ISBN 80-86473-86-4.

¹⁰² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forezní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 91. ISBN 978-80-262-0582-1.

¹⁰³ KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 107. ISBN 978-80-7345-161-5.

¹⁰⁴ PTÁČEK, Radek. Rape trauma – klinické a forezní souvislosti. *Psychiatrie pro praxi*. Solen, 2009, 10(6), s. 268. ISSN 1213-0508.

Po akutní fázi nastává fáze povrchní adaptace, při níž se obvykle oběti navracejí do běžného života, avšak u většiny z nich přetrvávají některé symptomy, ať už jde o ty viditelné jako je např. depresivní nálada, úzkost, panické ataky, nebo o ty, které nemusí okolí na první pohled poznat, např. noční můry, flashbacky, poruchy spánku, narušení vztah k oblasti intimity a sexu.

I když se oběti vrací do běžného života, tak u řady z nich se právě v této fázi může objevit sebepoškozování, poruchy příjmu potravy, různé druhy závislostí, zejména na tabákových výrobcích, drogách, alkoholu a lécích na úzkosti. V mnoha případech se u obětí rozvíjí psychosomatické potíže související se znásilněním, projevují se jak typické psychosomatické potíže (bolesti hlavy, zad, končetin atd.) tak i specifické, které se objevují v místech podle typu znásilnění, tzn. při orálním znásilnění bude oběť pociťovat bolesti a jiné komplikace v oblasti úst. Často se u obětí projeví fobie, nejčastěji spojené s podměty, které souviseli se znásilněním. Obětem tyto fobie narušují mnohdy osobní i intimní život, vlivem nich špatně navazují vztah s opačným pohlavím, nemohou chodit mezi velké množství lidí atd., protože mají strach.¹⁰⁵

Oběť, snažící se utéct před vzpomínkami na onu událost, se v některých případech uchyluje ke změně životního stylu, zahrnující například přerušování stávajících sociálních kontaktů, změnu práce a bydliště. Vlivem ztráty sebevědomí, nebo touze po pomstě se mohou u obětí projevit opačné vzorce, než jaké očekává společnost, místo vyhýbání se sexuálními aktivitám a strachu navazovat kontakty se alternativně může objevit odpor k vážnému partnerskému vztahu a promiskuitní chování.¹⁰⁶

Ve fázi renormalizace odezní většina negativních symptomů a oběti integrují prožitou událost do běžného života. Doba, kdy se traumata normalizují je různá od mnoha týdnů po několik let, hodně záleží na osobnosti oběti, podpoře okolí a prostředí, ve kterém oběť žije.¹⁰⁷

¹⁰⁵ PTÁČEK, Radek. Rape trauma – klinické a forenzní souvislosti. *Psychiatrie pro praxi*. Solen, 2009, 10(6), s. 268–269. ISSN 1213-0508.

¹⁰⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 92. ISBN 978-80-262-0582-1.

¹⁰⁷ PTÁČEK, Radek. Rape trauma – klinické a forenzní souvislosti. *Psychiatrie pro praxi*. Solen, 2009, 10(6), s. 268–269. ISSN 1213-0508.

6 Neziskové organizace pomáhající ženám

Většina obětí sexuálního násilí, zejména těch, kteří zažili znásilnění, nebo i pokus o znásilnění potřebují k překonání traumatu profesionální pomoc a pocit bezpečí. Ne každá žena ví, co v takové situaci dělat, cítí se mnohdy stud, bojí se říci, co se opravdu stalo, případně stále děje, nebo nemá možnost odejít od agresora, který je jejím partnerem/manželem, protože nemá kam, nebo nechce opustit svoje děti. V takových situacích jsou tu pro ženy krizová centra a neziskové organizace, která jim poradí a pomohou.

Různá krizová centra a organizace (např. ROSA, ProFem, ACORUS nebo Centrum Nové naděje) pomáhající ženám mají své vlastní webové stránky, na kterých lze chatovat, najít kontakt v podobě mailu, adresy sídla a telefonního čísla na bezplatnou linku. Větší organizace jako je třeba organizace ProFem vydávají knihy a pořádají různé semináře, přednášky a kurzy zaměřené na násilí pro oběti, známé obětí i širokou veřejnost.

Krizová centra poskytují obětem poradenství, podporu i útěchu. Některá centra nabízejí i azylové domy pro oběti domácího či sexuálního násilí, zejména tehdy, kdy jde o násilí ze strany manžela/partnera oběti.

Azylové domy mají tu výhodu, že chrání oběť před agresorem, avšak jsou jen dočasným řešením a ženy v nich mohou zůstat maximálně po dobu 12 měsíců. Pokud je situace natolik vážná a žena nemá kam odejít, snaží se azylový dům nalézt ženě náhradní ubytování.

Kromě bezpečí nalézá často oběť v azylovém domě potřebnou právní a psychologickou pomoc, setkává se s ostatními ženami, které zažily podobné věci jako nově příchozí, takže oběť zjistí, že v tom není sama.¹⁰⁸

¹⁰⁸ BENEDICT, Helen a Miloslav KORBELÍK. *To není vaše vina!: rádce pro ženy, muže, dospívající, jejich přátele a rodiny : jak se vyrovnat se sexuálním napadením*. Praha: One Woman Press, 2003, s. 221–222. ISBN 80-86356-17-5.

Center, organizací a azylových domů je v České republice hned několik. Níže jsou představené organizace, které patří mezi nejznámější a některé nabízejí i možnost azylového domu.

6.1 ROSA

Pražská nezisková organizace ROSA – centrum pro ženy, z. s. nabízí komplexní pomoc ženám, které se staly obětí domácího násilí, do kterého spadá i sexuální násilí páchané bývalým, nebo stávajícím partnerem/manželem oběti, případně se odehrává v rodině.

Organizace ROSA vznikla v únoru 1993 jako stejnojmenný klub pro osamělé ženy po rozvodu. Její zakladatelky Marie Vavroňová a Zdena Prokopová, v té době sociální pracovnice pražské Rodinné poradny si všimly, že členky klubu zažívali násilí, které se objevovalo v jejich ukončeném vztahu, nebo které začalo během rozvodu. Toto zjištění přimělo zakladatelky k vytvoření organizace, kterou je ROSA dnes.¹⁰⁹

ROSA poskytuje bezplatné odborné jednorázové i dlouhodobé odborné sociální poradenství, které zahrnuje osobní sociálně terapeutické, psychosociální a sociálně právní poradenství a azylové dům ROSA s utajenou adresou pro ženy i jejich děti. Stejně jako u ostatních azylových domů i azylový dům ROSA nabízí maximální délku pobytu 12 měsíců, poté musí žena odejít, se sháněním ubytování pomáhá i organizace. Žena může kdykoliv z azylového domu odejít, nesmí však adresu azylového domu sdělit přátelům ani rodině během pobytu i po něm, aby jeho adresa zůstala utajena a klientky tam byly v bezpečí.

Rosa nabízí telefonické i internetové poradenství pro oběti, rodinné příslušníky, přátele či známé z okolí žen, kteří chtějí takové ženě pomoci nebo se sami v situaci zorientovat. Jejich webové stránky www.rosacentrum.cz navíc mají speciální tlačítko, které při kliknutí přesměruje uživatele na bezpečnou stránku, aby v případě příchodu

¹⁰⁹ ROSA. Historie naší organizace. *ROSA Centrum* [online]. Praha, 2023. [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/historie-nasi-organizace/>

agresora se nedostala oběť do ještě většího nebezpečí způsobeného tím, že se snaží vyhledat pomoc.¹¹⁰

6.2 Persefona

Jihomoravská organizace Persefona, z. s. vznikla v roce 2007 odloučením programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv a poskytuje dlouhodobou sociální, psychologickou a právní pomoc obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a znásilnění starším 16 let. Zároveň organizace nabízí terapeutickou podporu, poradenství a program zaměřený na zvládnutí agrese osobám, které mají potíže se zvládnutím vlastní agrese ve vztazích, což má sloužit jako prevence proti dalšímu násilnému chování v budoucích vztazích, ale také to může zachránit stávající partnerský vztah či rodinu.¹¹¹

6.3 Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) vznikl v roce 1991, kdy se zahájil v Praze provoz poradny pro oběti trestných činů.

BKB provozuje svoji bezplatnou nonstop linku pro oběti, mimo to lze na ní nalézt odkazy na krizová centra např. Centrum krizové intervence Bohnice a krizové centrum RIAPS, Linku důvěry atd. BKB nabízí oběti bezplatnou, diskrétní a komplexní pomoc, která je poskytována právníkem a interventem pro psychologickou pomoc obětem.

Mimo jiné organizace vydává Zpravodaj BKB, čtvrtletní periodikum soustřeďující se na sociální a právní situaci obětí trestných činů v České republice i v zahraničí a od roku 1996 zastupuje Českou republiku v nadnárodní organizaci Victim Support Europe, která sídlí v Bruselu.¹¹²

¹¹⁰ ROSA Centrum. *ROSA Centrum* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>

¹¹¹PERSEFONA. O nás. *Persefona – Pomoc obětem domácího násilí a znásilnění* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/o-nas>.

¹¹² BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí, z. s.* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

ProFem

ProFem vznikla v roce 1994 a od té doby pomáhá obětem sexuálního a domácího násilí. Kromě přímé pomoci a poradenství pro oběti sexuálního a domácího násilí se soustřeďuje na zvyšování osvěty o tomto problému a na prevenci. ProFem vydává svoje publikace, zpravodaj *Vaše právo*, pořádá akce a kurzy zaměřující se na násilí, odškodňování a peněžitou pomoc oběti, traumata, se kterými se oběti po činu potýkají a právo. Akce a kurzy jsou určeny jak pro odborníky, tak i pro širokou veřejnost. Pro základní i střední školy pořádají preventivní a osvětové workshopy.

Stejně jako organizace ROSA mají na svých webových stránkách speciální tlačítko, které při kliknutí přesměruje uživatele na bezpečnou stránku jako je například vyhledávač.¹¹³

¹¹³PROFEM. Kdo jsme. *ProFem – Centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o. p. s.* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>.

7 Dotazníkové šetření

V rámci výzkumného šetření jsem se zaměřila na problematiku sexuálního násilí u adolescentů ve věku od 15-21 let, studujících na středních školách, gymnáziích, konzervatořích, středních odborných učilištích a lyceích (dále jen střední školy). Cílem elektronického dotazníku bylo prostřednictvím vhodně zvolených uzavřených i otevřených otázek zjistit zkušenosti a názory na sexuální násilí, názory na výši trestní sazby pro pachatele, názory spolu s osobními zkušenostmi s probíráním sexuálního násilí a sexuální výchovy na českých školách.

Při výzkumném šetření byla použita dotazníková metoda. Dotazník byl rozeslán mezi několik středních škol v České republice¹¹⁴ a vyplňování probíhalo online s tím, že jeho vyplňování bylo dobrovolné. Dotazník tvořily tři okruhy otázek, z něhož první okruh tvořily základní informace o respondentech, tzn. pohlaví, věk, zda jsou z obce či města a jaký druh školy navštěvují.

Druhý okruh tvořily otázky zaměřující se na názory i zkušenosti se sexuálním násilím, respondenti odpovídali na to, zda se stali svědkem sexuálního násilí páchaného na ženy či se sami stali obětí, dále okruh obsahoval otázky týkající se názorů respondentů na výši trestní sazby, proč ženy nehlásí na policii, že se staly obětí a zda na tom mají svůj podíl viny a jaké následky to může na ženě zanechat. Poslední okruh otázek se týkal vzdělávání o sexuálním násilí a celkově i o sexuální výchově. Respondenti mohli sdělit své zkušenosti s výukou, pokud nějakou na školách zažili, napsat její plusy a mínusy, všichni respondenti se následně vyjádřili k tomu, zda je užitečné se na školách učit sexuální výchovu a probírat sexuální násilí a co by osobně ve výuce uvítali/co jim chybělo.

¹¹⁴ Dle odpovědí na rozeslané mailly se dotazníkového šetření zúčastnilo několik žáků ze čtyř škol v Pardubickém kraji, z jedné školy v Královohradeckém, jedné školy z Karlovarského, ze dvou z Středočeského, z jedné školy z Prahy, Vysočiny, Libereckého, Plzeňského, Jihočeského, Zlínského a Olomouckého kraje, ze dvou škol v Ústeckém a Moravskoslezském kraji a z jedné školy v Jihomoravském kraji.

7.1 Metodologie sběru dat

Nejvhodnější metodou šetření se jevila kombinace kvantitativního a kvalitativního šetření technikou dotazníku. Kvantitativní šetření je zvoleno z důvodu, že na dichotomické otázky lze odpovídat pouze ano/ne, případně lze u polynomických otázek vybrat jednu či více variant z nabízených možností, avšak z důvodu, že se zjišťuje i názor respondentů, tak bylo nutno použít i kvalitativní metodu šetření, jelikož názory žáků se mohou lišit vlivem výchovy, věku, pohlaví atd., proto by výběr z nabízených možností nemusel být dostačující.

Dotazník obsahuje 47 otázek z nichž 24 otázek bylo uzavřených (dichotomické, i polynomické otázky s možností single choice, nebo multiple choice), 1 polouzavřená a 22 otevřených.¹¹⁵ Dotazník byl anonymní, vzhledem k tomu, že dotazník obsahoval i otázky, ve kterých se zjišťovala zkušenost s nepříjemným zážitkem. Dotazník je plně anonymní, přesto existuje možnost latence daného jevu v podobě zapření případné zkušenosti, avšak při zpracovávání výsledků se bude pracovat pouze s tím, co respondenti odpověděli.

Dotazník byl šířen elektronicky, zprvu přes chat s vybranými přáteli na sociálních sítích, kteří splňovali podmínky pro výzkumné šetření, ti to následně poslali mezi své spolužáky a spolužačky, čímž bylo využito metody sněhové koule (snow-ball sampling) a později byl dotazník poslán na náhodně vybrané školy po celé České republice, z níž některé to rozeslaly mezi své studenty, čímž došlo k rychlému šíření a dosažení velkého počtu odpovědí.¹¹⁶

¹¹⁵ Pozn.: Dotazník byl vytvořen přes online tvůrce průzkumů Microsoft Forms. Nejdříve se provedla pilotáž na 29 respondentech a respondentkách ve věku od 14-26 let, aby se ověřilo, zda jsou otázky vhodně zformulované a lze je pochopit a zároveň pro ověření správné funkčnosti dotazníku i odkazu na něj. Po smazání odpovědí z pilotáže byl dotazník postupně rozeslán a sběr dat trval od 30. 6. 2022 (do škol od 9. 9. 2022) do 16. 11. 2022 a zúčastnilo se minimálně 20 lidí z každého kraje.

¹¹⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016, s. 154. ISBN 978-80-262-0982-9.

7.2 Hypotézy a výzkumné otázky

Před vytvořením dotazníkového šetření bylo vytvořeno několik hypotéz, které mělo šetření buďto potvrdit či vyvrátit a objasnit tak myšlení a zkušenosti dnešních středoškoláků.

Cílem bylo zjistit, jak žáci a žákyně středních škol vnímají sexuální násilí, které je páchané na ženách, zda se stali svědkem, ba dokonce obětí sexuálního násilí, jak vnímají trestání pachatelů či jak je pro ně důležité se bavit o sexuálním násilí.

Hypotéza číslo 1: Se sexuálním násilím se setká ještě před dospělostí více než 40 % jedinců, a to ať z pozice svědka nebo z pozice oběti.

Mladí lidé často navštěvují různé kluby a koncerty, kde se mohou stát hlavně dívky snadnou kořistí pro pachatele, navíc takové akce trvají do noci a cesta domů může být nebezpečná.

Hypotéza číslo 2: Výše trestu za znásilnění bude pro respondenty adekvátní pouze za předpokladu, že bude pachatel odsouzen a dostane nejvyšší možnou trestní sazbu, jež se za tento čin může udělit.

Odnětí svobody na 10 let by mělo být adekvátní, pokud pachatel netrpí duševní chorobou. Předpokládá se, že adolescenti nejsou nijak zvlášť seznámeni s vězeňským prostředím a 10 let by pro ně mohlo představovat dostatek času na to, aby se pachatel poučil a svého činu litoval.

Hypotéza číslo 3: Adolescenti budou stát převážně na straně znásilněné ženy než na straně pachatele.

Doba a práva žen se změnila, žena se nemusí ve vyspělých zemích podřizovat muži. Ženy by měly stejná práva jako muži a jejich těla by měla náležet pouze jim tzn. že ženu by nikdo neměl osahávat bez jejího souhlasu. V České republice existuje svoboda oblékání a každý může nosit, co se mu líbí. Zejména mladá generace podléhá často módním trendům, které zakrývají jen minimum těla, proto by např. styl oblékání neměl být pro adolescenty důvodem, kvůli kterému by měla být žena znásilněná.

Výzkumná otázka číslo 4: Středoškoláci vědí, že v případě, že se stanou obětí znásilnění se mají obrátit na policii, vědí však žáci, že existují i linky a centra, která pomáhají obětem, takových činů?

Na školách se pořádají různé besedy s policií, takže jsou žáci obeznámeni, že se mají na ně obracet, avšak že existují linky i centra pomoci, na které se oběti mohou obrátit se dozvídají minimálně, většinou to zjistí až ve chvíli, kdy se stanou obětí či se o to začnou zajímat sami.

Hypotéza číslo 5: Informace o sexuálním násilí či tématech spadajících do sexuální výchovy zažije na škole méně než polovina žáků.

Na některých školách je sexuální výchova a sexuální násilí tabu, na některých školách není, kdo by to učil, neví se, jak to učit atd., žáci tak nezískávají znalosti, které jsou potřebné do života. Ve školách se vyučují různé rovnice a nerovnice, které v reálném světě nemusí žák po skončení školy už nikdy využít, ale jak nasadit kondom, co dělat v případě znásilnění či jaké jsou pohlavně přenosné choroby se naučí žáci jen na některých školách, přitom to jsou znalosti a dovednosti, které je pro život dobré znát a převážná většina je v budoucnu bude potřebovat.

7.3 Výsledky dotazníkového šetření

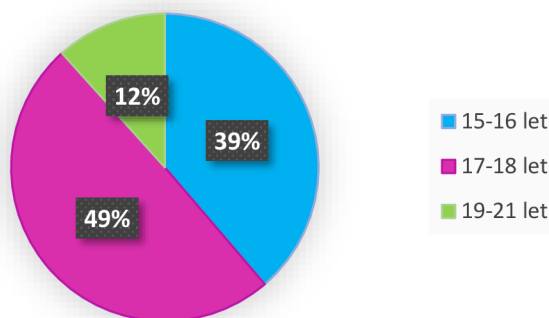
Cílovou skupinou byli žáci středních škol ve věku od 15-21 let bez ohledu na pohlaví, aby se zajistila různorodost názorů na dané téma. Respondenti vyplňovali dotazník online a výzkumu se zúčastnilo celkem 994 respondentů z toho 553 (56 %) tvořily ženy, 415 (42 %) tvořili muži a 26 (2 %) respondentů se identifikovalo jako jiné pohlaví.

Jaký je váš věk?

Výzkumné šetření probíhalo pouze na středních školách a zúčastnili se ho žákyně a žáci prezenčního studiu. Z tohoto důvodu byl zvolen věk od 15-21 let. Počítalo se i s denním nastavbovým studiem, které si někteří žáci dodělávají po získání výučního listu a s jedinci, kteří měli odklad či propadli. I když je věk nastaven až do 21 let, tak stále se respondenti pohybují v adolescentním věku.

Největší kategorii tvořili respondenti ve věku 17-18, kterých bylo celkem 493 (49 %), o něco méně bylo v kategorii 15-16, tu tvořilo 385 (39 %) respondentů a nejmenší kategorii tvořili respondenti ve věku 19-21 let, kterých bylo pouze 116 (12 %).

Graf č. 1 Věk respondentů

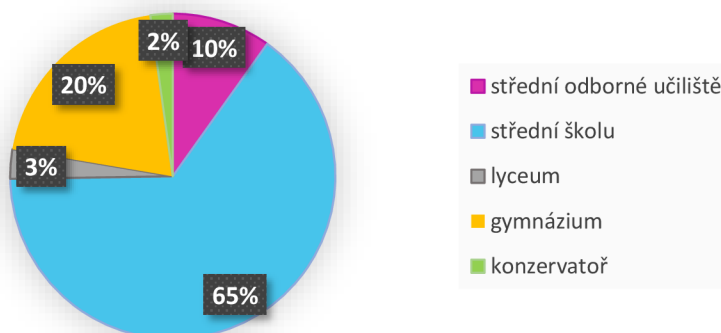
Zdroj: vlastní výzkum

Jaký druh školy studujete?

Respondenti pochází z různých typů škol s různým zaměřením. Aby názory byly různorodé, zúčastnili se respondenti z konzervatoří, gymnázií, z oborů jako je obráběč kovů, zdravotní sestra, elektrikář, kuchař, kadeřnice, předškolní pedagogika atd., a jelikož se pohybují nejen mezi rodinou a svými vrstevníky, ale i v prostředích, které jsou typické pro jejich obor studia, a to může mít vliv na jejich myšlení a názory.

Nejvíce respondentů studovalo střední školu a obchodní akademii, těch bylo 645 (65 %), 200 (20 %) respondentů studovalo na gymnáziu, střední odborné učiliště studovalo 98 (10 %) respondentů, lyceum 29 (3 %) a pouze 22 (2 %) respondentů pocházelo z konzervatoře.

Graf č. 2 Současné studium

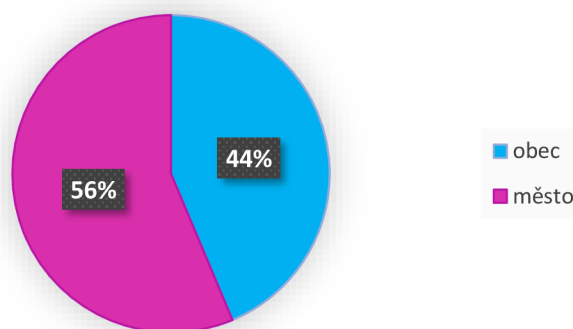

Zdroj: vlastní výzkum

Odkud jste?

Respondenti odpovídali na to, zda žijí ve městě, nebo v obci/ve vesnici. Tato otázka byla poměrně vyrovnaná, ve městě žije 560 (56 %) respondentů a ve vesnici 434 (44 %).

Graf č. 3 Kde žijí respondenti

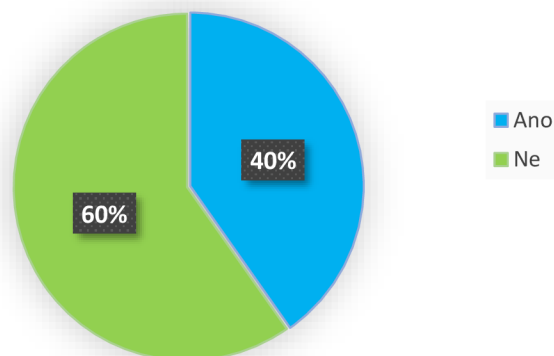
Zdroj: vlastní výzkum

Stali jste někdy svědkem sexuálního násilí mířeného na ženy?

Z 994 respondentů se stalo svědkem sexuálního násilí rovných 400 (60 %) respondentů z čehož 87 (22 %) svědků byli muži, 298 (74 %) ženy a 15 (4 %) svědků tvořili lidé, co se považují za jiné pohlaví.

Aby nedošlo k chybě, že by někdo nevěděl, bylo pod otázkou definováno, co se sexuálním násilím myslí.

Graf č. 4 Stali se respondenti svědky sexuálního násilí mířeného na ženy?

Zdroj: vlastní výzkum

Kde k tomu došlo?

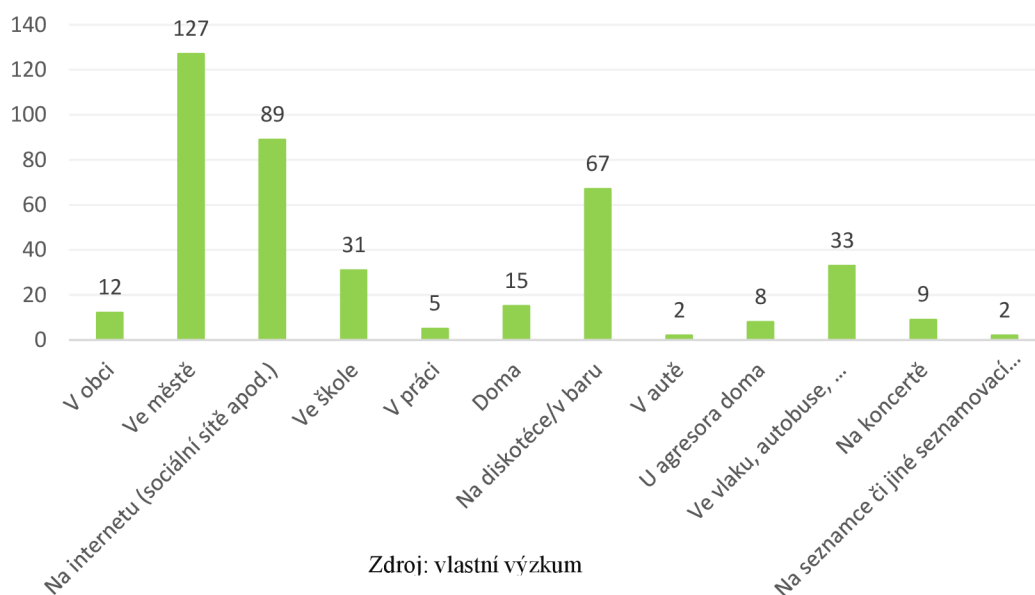
Se sexuálním násilím se respondenti nejčastěji setkali ve městě, bez ohledu na to, zda byl den či noc. Na druhém místě se umístily sociální sítě, které pachatelé umožňují změnit či skrýt identitu. To, že se sociální sítě staly druhým nejčastějším není překvapivé, mladí lidé tráví na sociálních sítích mnoho času, nahrávají fotky ze svého života, sdílejí videa, názory, ale také se seznamují.

Respondenti, kteří se setkali se sexuálním násilím v pouze v kyberprostoru, nejčastěji uváděli, že se stali svědky sexuálních narážek, které byly oběti nepříjemné a nekončily ani po upozornění na to, dále 55 respondentů uvedlo nevyžádané fotky penisů (dick pic), 41 nucení k sextingu, 35 se setkala se zprávou se sexuálním podtextem a 10 respondentů se stalo svědky vyhrožování sexuálním napadením přes internet.

Na třetím místě se umístily bary a diskotéky, ve kterých se 67 respondentů stalo svědky sexuálního násilí, ať už šlo pouze o sexuální narážky a vtipy, které se ženě nelíbily přes osahávání, přes ženy nesouhlas až po znásilnění, přičemž šlo třikrát o pokus o znásilnění a jednou došlo k samotnému znásilnění.

Zajímavé je, že i když koncerty mají s diskotékami hodně společného, například hlasitou hudbu, velké množství lidí atd., tak se pouze 9 respondentů stalo na koncertě svědky osahávání, narážek a vtipů, které pokračovali i po nesouhlasu ženy a z těchto devíti respondentů uvedl jeden, že došlo i k pokusu o znásilnění, avšak ke znásilnění nedošlo.

Graf č. 5 Kde k tomu došlo

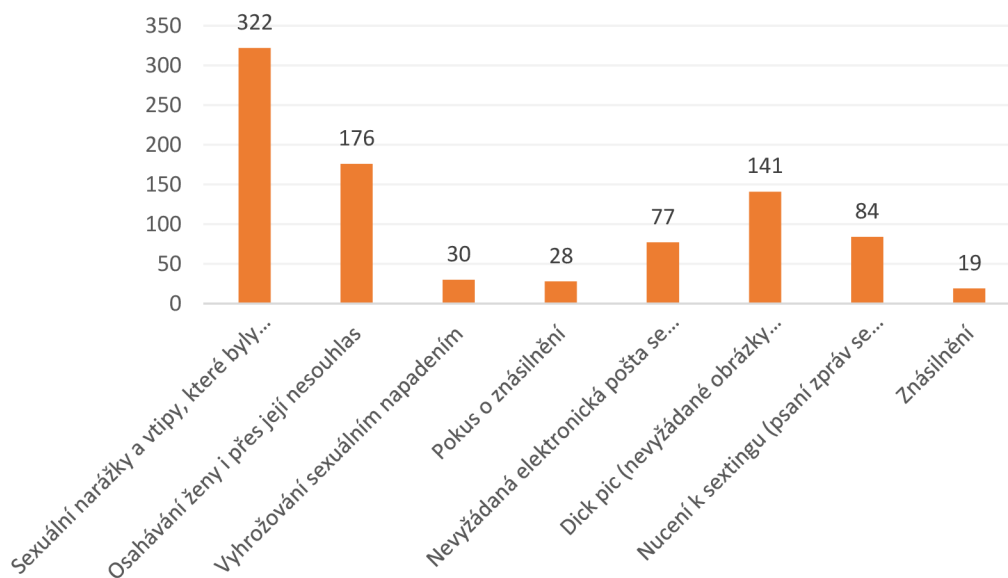

O co se jednalo?

Respondenti nejčastěji uváděli, že se stali svědky sexuálních narážek a vtipů, které byly ženě nepříjemné a nepřestávali ani poté, co žena řekla, že se jí to nelíbí. Nejčastěji se s tímto jevem setkali ve městě a v kyberprostoru. Na druhém místě skončilo osahávání žen přes její nesouhlas, 176 (18 %) žáků se stalo svědky osahávání žen i přes její nesouhlas, přičemž většina uvedla, že tomu předcházeli sexuální vtipy a narážky a v několika málo případech následoval pokus o znásilnění.

Respondentů, kteří se stali svědky vyhrožování sexuálním napadením bylo 30 (3 %), o 2 (3 %) méně bylo svědky pokusu o znásilnění a 19 (2 %) se stalo svědky znásilnění.

Graf č. 6 O co se jednalo?

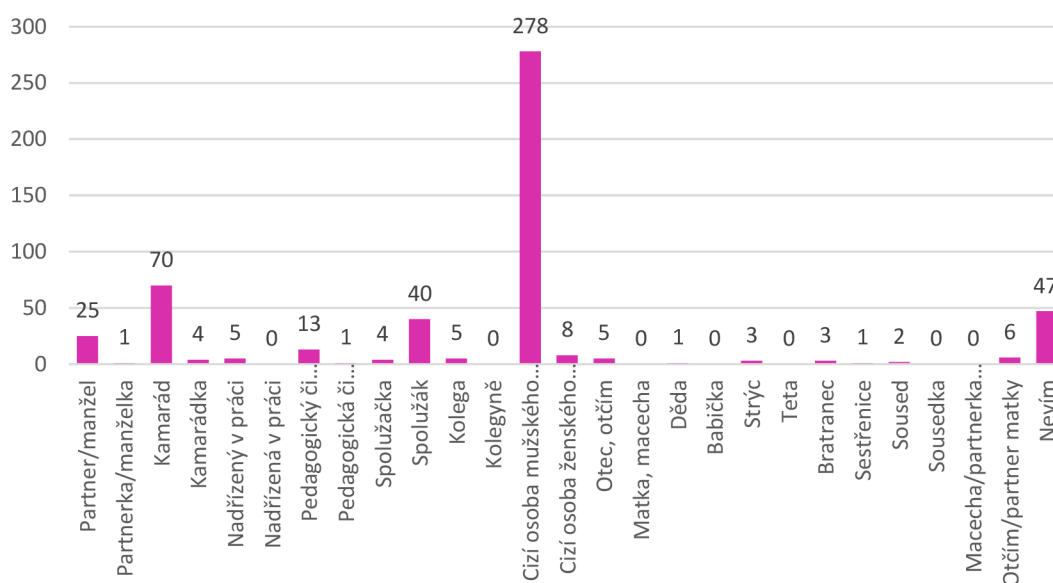
Zdroj: vlastní výzkum

Kdo byl pachatelem?

Ve 278 (69 %) případech šlo podle svědků o cizí osobu mužského pohlaví, kterou oběť neznala, v 70 (17 %) případech byl agresorem kamarád oběti, ve 47 (12 %) případech si svědkové nebyli jistí, zda je agresor cizí člověk, nebo známý oběti.

V minimech případů byla oběť i pachatel ženského pohlaví. Jedna agresorka, kterou oběť neznala vyhrožovala přes sociální cítě sexuálním napadením a jedna se neúspěšně pokusila o znásilnění s tím, že na ni byla zavolána svědkem policie. Nucení k sextingu mělo na svědomí 5 (1 %) žen, z toho ve 3 případech šlo o cizí ženu a dvakrát o kamarádku. V ostatních případech se z větší části jednalo o sexuální vtipy a narážky, které byly ženě nepříjemné a o něco méně bylo případů, kdy žena osahávala druhou ženu, i když té se to nelíbilo.

Graf č. 7 Kdo byl pachatelem?

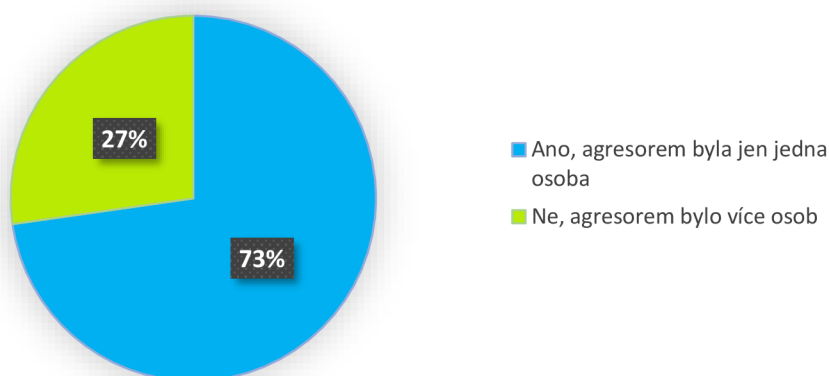
Zdroj: vlastní výzkum

Byla agresorem jen jedna osoba?

Ve 291 (73 %) případech byla agresorem pouze jedna osoba, ve 109 (27 %) případech respondenti uvedli, že se stali svědky toho, že agresorů bylo na jednu oběť vícero.

Pokud se jednalo o vícero agresorů, tak se svědkové drželi dál, snažili se vyhledat pomoc, případně raději utekli do bezpečí, jelikož se báli o svůj život a zdraví.

Graf č. 8 Byla agresorem jen jedna osoba?

Zdroj: vlastní výzkum

Jak jste se zachovali?

V tabulce č. 9 je rozděleno na kategorie, jak se svědkové zachovali. Tabulka je barevně rozdělená a zaměřuje se na to, jak se respondenti zachovali v případě, kdy byli přímo svědky pokusu o znásilnění a znásilnění, což je situace, která na oběti zanechá nejvíce následků, dále osahávání i přes nesouhlas ženy, kvůli tomu, že se to děje v reálném prostředí a děje se to i na místech, kde je vícero lidí. Jako poslední je zvoleno vyhrožování sexuálním napadením.

Respondenti reagovali jako svědci různě, někteří zavolali/přivedli pomoc, někteří sami zasáhli. Našli se také respondenti, kteří volili v dané chvíli útěk, jelikož v některých případech tam hlavní roli hrál strach o vlastní život či zdraví, zejména když agresorem byl silný muž, nebo vícero agresorů, svou roli na útěk měl i věk respondenta v dané chvíli. Někteří respondenti uvedli, že v době, kdy se stali svědky těchto událostí jim bylo mezi 7-11 lety, přičemž v několika případech šlo o rodinné příslušníky.

Našli se i respondenti, kteří uvedli, že zasáhli a útočníka fyzicky atakovali, případně ho zadrželi do příjezdu policie. Takto fyzicky zasahovali pouze respondenti mužského pohlaví. V případě znásilnění a pokusu o znásilnění byla policie přivolaná obětí, nebo dalším svědkem a respondent pouze zasáhl. V případě osahávání ženy zasáhlo fyzicky 7 respondentů mužského pohlaví a pouze 1 zavolal k tomu policii. Šlo většinou o případy, které se odehrály na diskotéce a agresor dal pokoj, případně respondent doprovodil dívku domů.

Narozdíl od mužů, ženy pro odehnání agresora využívaly křik a častěji se uchýlovaly k hraní rolí a předstíraly, že jsou kamarádky a s danou ženou odešly do bezpečí např. obchodu, na policii, nebo jen daleko od útočníka a následné zavolání odvozu. Hraní rolí není cizí ani mužům, ty se však vydávali za přítele či bratra, jen v jednom případě se dotyčný vydával za kamaráda.

Tabula č. 11 Jak jste se zachovali?					
Znásilnění a pokus o znásilnění		Osahávání i přes nesouhlas		Vyhrožování sexuálním napadením	
Utekl/a jsem	8	Utekl/a jsem	9	Zastal/a jsem se či zasáhl/a jsem	10
Nijak	7	Nijak	41	Vyhledal/a pomoc	3
Zastal/a jsem se či zasáhl/a jsem	9	Zastal/a jsem se či zasáhl/a jsem	75	Použila pepřový sprej	1
Zasáhl fyzicky	3	Zasáhl fyzicky	6	Nahlásil/a na policii	5
Zavolal/a policii	2	Zavolal/a policii	3	Nijak	11
Vyhledal/a pomoc	5	Vyhledal/a pomoc	10		
Nemohl/a jsem nic udělat	4	Nemohl/a jsem nic dělat	6		
Sledoval situaci s mobilem v ruce a byl připraven zavolat policii	2	Zasáhl fyzicky a zavolal policii	1		
Nahlásil čin později	2	Nevím/nepamatuji si	2		
Nevím/Nepamatuji	5				

Zdroj: vlastní výzkum

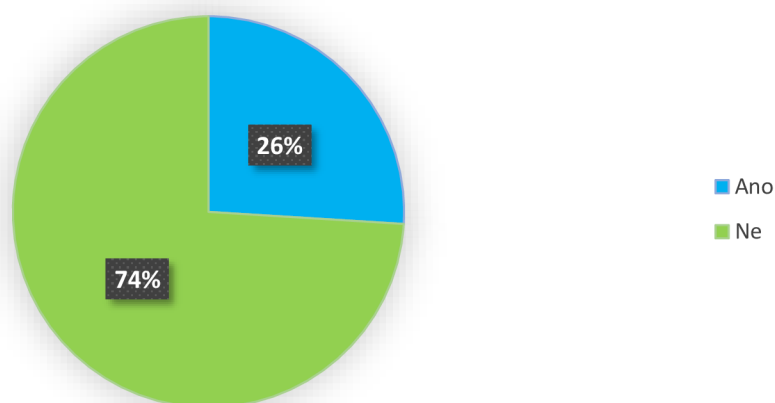
Stali jste se obětí sexuálního násilí?

V dotazníkovém šetření uvedlo 259 (26 %) respondentů, že se stali oběťmi sexuálního násilí. Z toho 11 obětí se identifikovalo jako jiné pohlaví, i když většina z nich v dotazníku používala mužský a ženský rok a jen v minimálním počtu se objevovali respondenti, kteří používali pro sebe střední rod.

Zajímavostí je, že z 11 respondentů jiného pohlaví bylo 10 svědky sexuálního násilí páchaného na ženách a zároveň se předtím či potom stali i obětí. Podobný jev se objevil u respondentek ženského pohlaví, 187 žen se stalo svědkem a zároveň i obětí v různém časovém odstupu, pouze 40 žen, které se staly obětí sexuálního násilí se nestalo svědkem sexuálního násilí, které by bylo mířené na jinou ženu.

U mužů tento jev nebyl tak častý a objevil se jen v polovině případech. Z 21 mužů, jenž se stali obětí sexuálního násilí a obtěžování se 11 z nich stalo svědkem sexuálního násilí mířeného na ženy. Všichni muži, kteří zažili pokus o znásilnění či dokonáný čin znásilnění a odnesli si z toho psychické následky se stali následně i svědky sexuálního násilí mířeného na ženy, ve 3 případech šlo o vtipy a osahávání, v 1 případě šlo o pokus o znásilnění, kdy muž, který zažil pár let předtím to samé, fyzicky zasáhl, čímž zabránil útočníkovi k dokonání znásilnění, a tím ženu zachránil.

Graf č. 10 Stali jste se obětí sexuálního násilí?

Zdroj: vlastní výzkum

O co se jednalo?

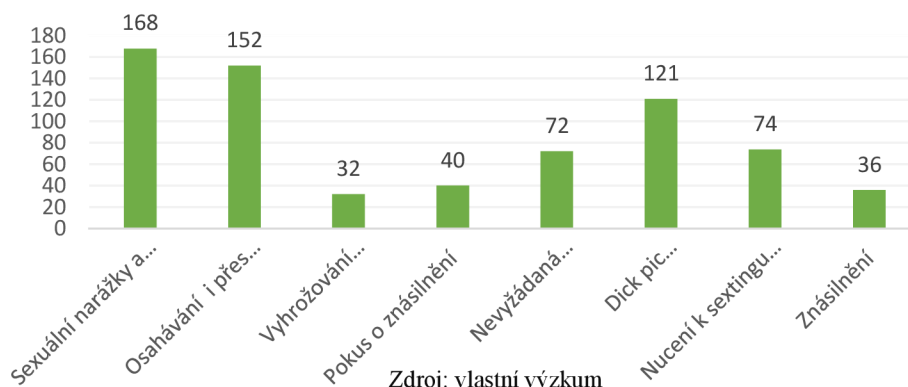
Nejvíce respondentů zažilo na vlastní kůži sexuální narážky a vtipy, které jim byly nepříjemné a nepřestávali ani po upozornění, že je jim to nepříjemné. O trochu méně respondentů zažilo osahávání i přes jejich nesouhlas, ať už šlo o ty méně závažné jako je plácnutí po zadku či závažné jako je například osahávání v intimních partiích a na ěadrech přes nesouhlas. Málokdy bylo osahávání uvedeno samostatně, většinou respondenti uváděli osahávání spolu s nevhodnými sexuálními narážkami a vtipy a nucením k sextingu, kdy se pachatel uchýloval nejčastěji k vydírání (např. rozesláním lechtivých fotek oběti její rodině, nebo spolužákům, když si s ním nebude psát.).

U většiny případů znásilnění a pokusů o něj předcházelo osahávání a sexuální narážky. Z výpovědí je patrné, že pokud by oběti neutekli, nebo jim někdo z kolemjdoucích nepomohl, mohl by být počet případů znásilnění mnohem vyšší, než je 36 obětí znásilnění (3,6 % z celkového počtu respondentů) a 40 obětí pokusu o znásilnění (4 % z celkového počtu respondentů) z 994 lidí.

V kyberprostoru se 72 respondentů setkala s nevyžádanou elektronickou poštou se sexuálním podtextem a 121 respondentům přišel nevyžádaný dick pic. Objevovali se případy, kdy se jednalo pouze o dick pic, v těchto případech za tím stáli pouze cizí muži, které oběť osobně neznala. Přesto, že se jednalo jen o obrázky penisů cizích mužů a nedošlo k žádnému fyzickému napadení či psychickému vydírání, tak i přes to, to zanechalo na několika ženách následky v podobě strachu a nedůvěry k mužům, zároveň jsou od té doby obezřetnější, komu přijímají žádost o přátelství a s kým si píšou.

Nikdo z mužů nezažil, že by jim přišel pouze dick pic. Všem osmi mužům přišel dick pic a později zažili pokus o znásilnění, nebo nucení k sextingu.

Graf č. 11 O co se jednalo?

Zdroj: vlastní výzkum

Kde se to stalo?

Nejvíce sexuálního násilí zažili respondenti ve městě, zde šlo zejména o pokřikování, sexuální narážky spolu s vtipy a osahávání. Avšak ve večerních hodinách došlo i k několika pokusům o znásilnění a ke znásilnění.

Respondenti se setkali se sexuálním násilím i v kyberprostoru, 54 respondentů se setkala nevyžádanou elektronickou poštou se sexuálním podtextem, s obrázky penisů cizích mužů, nucením k sextingu a s vyhrožováním, že budou agresorem sexuálně napadeni. Vše probíhalo přes různé sociální sítě jako je například Instagram nebo Facebook, kde obětem psali zejména cizí muži, mezi ostatní se zařadili kamarádi a spolužáci, z rodinného kruhu bratranec.

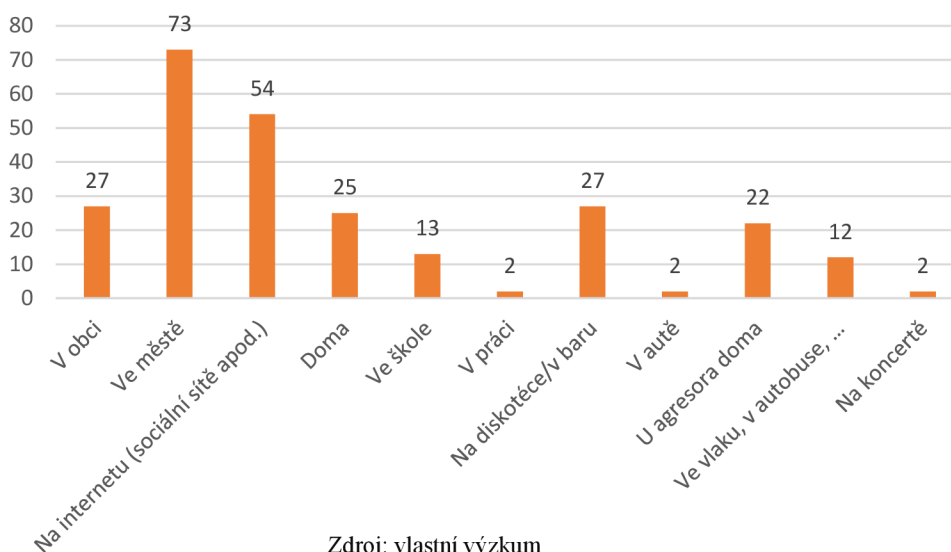
Na stejném místě se umístila obec a diskotéky/bary. Obě skupiny tvořilo 27 respondentů s tím rozdílem, že v obcích došlo k sedmi pokusům o znásilnění a k pěti znásilněním, z čehož v jednom případě to byl partner oběti, v devíti případech to bylo ze strany přátel (1x kamarádka, 8x kamarád), takže agresora oběť znala, pouze ve dvou případech se jednalo o cizího muže.

Na diskotékách/v barech došlo k jednomu pokusu o znásilnění ze strany kamaráda a ke dvěma znásilněním, za kterými stáli neznámí muži.

Velkým rozdílem mezi obcemi a diskotékami/bary byl vztah agresora k oběti. V obcích byl nejčastějším agresorem kamarád, zatímco na diskotékách a v barech byli agresory cizí muži, kteří se s obětí poznali buďto chvilku před činem, nebo využili podnapilého stavu oběti.

I když koncerty jsou podobné diskotékám, došlo tam pouze ke dvěma případům sexuálního násilí. Ze strany cizího muže došlo k osahávání a ze strany kamaráda k pokusu o znásilnění.

Graf č. 12 Kde se to stalo?

Kdo byl pachatelem?

Přesto, že agresory byli převážně cizí muži, tak v 84 případech byl agresorem kamarád oběti. I když jsou kamarádi až na druhé příčce, tak přesto figurovali v mnohých případech znásilnění a pokusech o znásilnění, a to bez ohledu na to, zda obětí byla žena. Několik mužů se prostřednictvím dotazníku svěřilo, že je osahával, pokusil se znásilnit či je nutil k sextingu právě jejich kamarád.

Ženy se na pozici agresora objevovaly zřídka, například matky, tety, babičky, sestry a sousedky se neobjevily ani v jednom případě. Pokud šlo o agresorky, tak nejčastěji se jednalo o cizí ženu, nebo kamarádku a obětí byli ženy i muži.

V pěti případech byl agresorem otec oběti. Otcové se dopustili pouze osahávání i přes nesouhlas, zatímco ze čtyř otčímů/partnerů matky oběti se jeden dopustil pokusu o znásilnění.

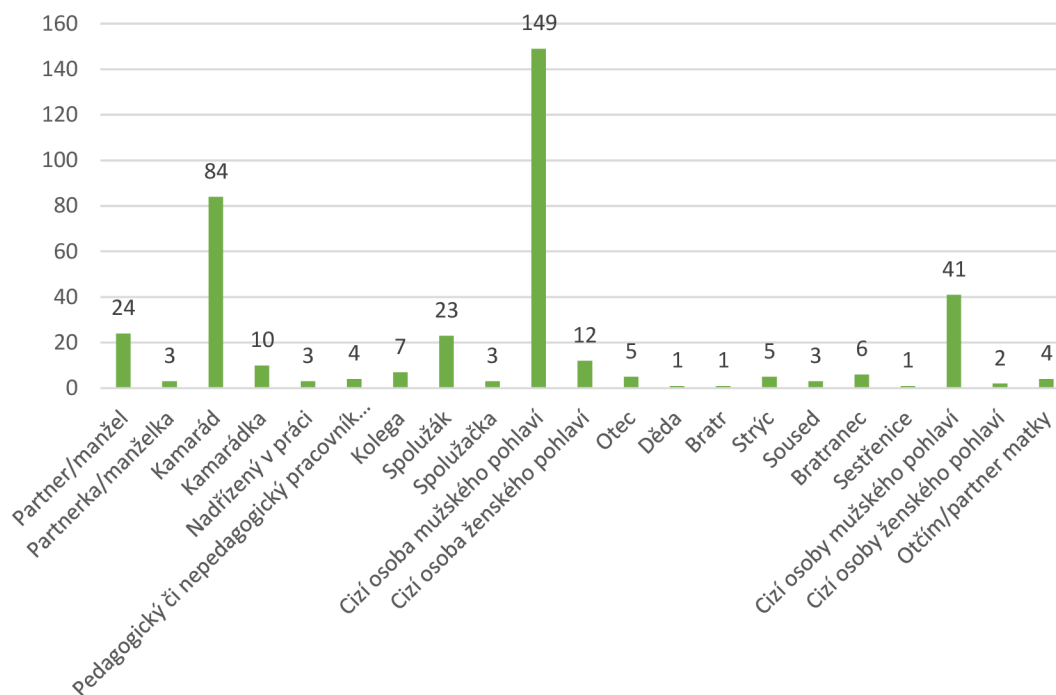
Co se týče širšího kruhu rodiny, tak nejčastěji se pachateli stávali partneři nebo bratřanci oběti, jelikož z 24 partnerů se pět dopustilo znásilnění (z toho jeden pokusu a později znásilnění), čtyři se dopustili pokusu o znásilnění a polovina ze 6 bratřanců znásilnila své sestřenice.

Jedna dívka (z kategorie 17-18 let) uvedla svou zkušenost se znásilněním, kdy agresorem byl právě její vlastní bratranec. „*Koukali jsme na hokej a najednou na mě začal sahat a já mu pořád říkala at' toho nechá, ale on pořád pokračoval a začal mě osahávat všude a já se bránila a potom mě vysvlékl a sexuálně zneužil a já se neubránila a potom se sebral a odešel ven. Cítila jsem se vážně příšerně a hrozně jsem brečela a hodně to bolelo.*“¹¹⁷

Výše uvedený případ by bylo možné posuzovat dle § 185, odst. 3, pís. A zákona 40/2009 Sb. Trestní zákoník, neboť oběť nedovršila v době trestného činu patnáctý rok života.

I přes to, že se jednalo o znásilnění to dívka ze strachu nenahlásila na policii a dodnes si z činu odnáší psychické následky, kterými jsou například strach z cizích mužů, necítí se dobře mezi muži například v restauraci, u doktora atd.

Graf č. 13 Kdo byl pachatelem?

Zdroj: vlastní výzkum

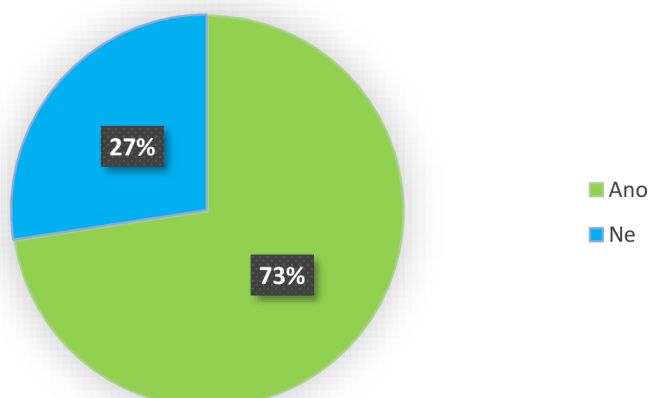
¹¹⁷ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

Zanechal na Vás čin nějaké následky?

Na 188 (73 %) respondentech z 259 zanechal čin nějaké následky. Nemuselo se jednat ani o pokus o znásilnění či znásilnění, psychické následky si odnáší i dívky, kterým se v chatu objevil dick pic, nebo se stali obětí osahávání a sexuálních narážek.

V 71 (27 %) případech nezanechal čin žádné následky, jednalo se o případy, kdy oběť agresora ihned zablokovala, od sexuálních narážek s někým odešla atd. Objevovali se i respondenti, kteří zažili pokus o znásilnění, ale následky to na nich nezanechalo, jednalo se zejména muže a situace, kdy šlo o jejich kamarádky, nebo přítelkyně.

Graf č. 14 Zanechal na Vás čin nějaké následky?

Zdroj: vlastní výzkum

Jaké následky to na Vás zanechalo?

Následky, které si z činu respondenti odnášejí jsou pouze psychického rázu. Bez rozdílu na pohlaví se objevuje narušení sexuálního života a intimity, u žen převládá hlavně strach z mužů a strach chodit na veřejnosti sama, jak ukazuje tabulka č. 15 na straně 99, která se zaměřuje na následky po trestním činu znásilnění a pokusu o znásilnění.

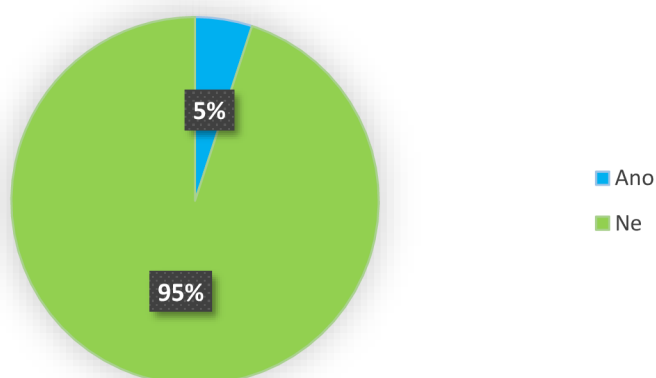
Hlásili jste čin na policii?

Z 259 respondentů ohlásilo na policii sexuální násilí jen 13 (5 %) z nich. Všechny 13 respondentů byly dívky, jen jedna z nich byla plnoletá, ostatním dívkám bylo v době činu méně než osmnáct. V případě respondentky starší 18 let se jednalo o znásilnění, tento trestní čin zažily i dvě dívky, které uvedly, že v době, kdy byly znásilněny jim bylo 10 a méně let a dalším dvěma dívkám bylo mezi 11-15 lety.

Pokus o znásilnění byl nahlášen na policii pouze jednou, i když bylo mnohem více případů, a to nejen mezi dívkami.

Mezi další ohlášené činy na policii patřilo osahávání i přes nesouhlas, dvakrát vyhrožování sexuálním napadením a jednou byly ohlášeny nepříjemné sexuální narážky, které byly dívce nepříjemné.

Graf č. 16 Hlásili jste to na policii?

Zdroj: vlastní výzkum

Jak to s Vámi řešila policie?

Jak je vidět v následující tabulce, tak s většinou respondentek provedla policie standardní výslech a sepsali s dívkami protokol. V těchto případech policie po sepsání protokolu začala případ vyšetřovat, avšak pěti děvčatům bylo řečeno, že se případ bude vyšetřovat dlouho a pachatel nemusí být nikdy dohledán.

Jedné z dívek, kterou znásilnil její vlastní bratr na polici řekli, že si trestní čin znásilnění vymyslela. Dívka uvedla, že si z činu odnáší trauma a panické ataky.

Další dívka uvedla, že jí policie nevěřila, jelikož si nepamatovala detaily a také ten večer hodně pila. Dvě z dívek si vyšetřování na polici nepamatují, jelikož od vyšetřování uběhlo několik let.

Tabulka č. 17 Jak to s Vámi řešila policie	
Řekli, že si za to můžu sama	1
Řešili to s otcem a nadřízeným, na pracoviště se dali kamery	1
Výslech a sepsání protokolu	8
Nepamatují	2
Řekli, že jsem si to vymyslela	1

Zdroj: vlastní výzkum

Proč jste čin nenahlásili na policii?

Tabulka číslo 18 na straně 100 zobrazuje důvody, kvůli kterým respondenti neohlásili činy znásilnění, pokus o znásilnění a vyhrožování sexuálním napadením na policii.

Muži ve dvou případech uvedli, že to nebylo třeba, že se to vyřešilo i bez policie. V jednom případě muži nebylo znásilnění cizí ženou uvěřeno blízkým okolím, tak mu přišlo zbytečné trestní čin ohlašovat, protože věřil, že by mu policie také nevěřila. Pokud agresorem byla kamarádka, tak muž uvedl, že ji nechce dělat problémy. Když se jednalo o kamaráda, tak oběť uvedla, že se cítí ohrožena.

U žen jako obětí hrál největší roli strach, ať už se jednalo o strach z agresora, že by jim mohl znovu ublížit, strach z pomluvy a odsouzení okolím, případně strach z toho, že by jim policie nevěřila. Častá byla i nevědomost, kdy dívky nevěděly, že čin mohou nahlásit. Buďto se jednalo o pokus o znásilnění, kdy si dívky myslely, že se nahlašuje jen znásilnění, nebo si neuvědomovaly, že jde o trestní čin z důvodu nízkého věku. Ten stejný případ lze spatřit i u respondentů, kteří se identifikují jako jiné pohlaví.

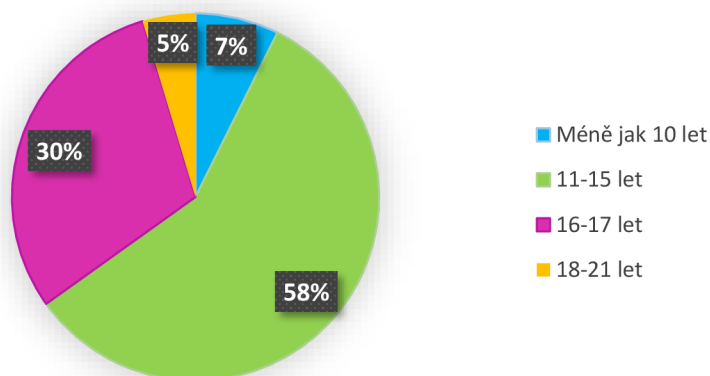
Objevila se i odpověď, kdy jeden z respondentů uvedl, že osahávání přes nesouhlas se bere na škole u kluků jako projev puberty a nijak se to neřeší.

Kolik Vám bylo odhadem let?

Nejvíce respondentů se osobně setkala se sexuální agresí ve věku 11-15 let, šlo o 149 (58 %) respondentů a na druhém místě se umístila věková kategorie 16-17 let, ve které bylo 78 (30 %) respondentů. Ve věkové kategorii méně jak 10 let bylo 20 (7 %) respondentů a 12 (5 %) respondentů se s tím setkala ve věku 18-21.

I když nejvíce respondentů se setkala se sexuální agresí ve věku 11-15, tak pokus o znásilnění či znásilnění zažilo v tomto věkovém rozmezí jen 11 respondentů, například ve věku 10 a méně let zažilo znásilnění či pokus o něj 10 respondentů, z čehož vyplývá, že každý druhý respondent, který zažil jakoukoliv sexuální agresí zažil pokus o znásilnění či znásilnění.

Graf č. 19 Kolik Vám bylo cca let?

Zdroj: vlastní výzkum

Komu jste se svěřili?

Velmi často se respondenti svěřovali svým kamarádkám a kamarádům, u nichž našli důvěru, 149 (58 %) respondentů se svěřilo své kamarádce a 66 (25 %) respondentů svému kamarádovi se svou osobní zkušeností se sexuální agresí v pozici oběti.

Další početnou skupinou tvořilo 58 respondentů (22 %), ti se nesevěřili nikomu a raději se s leckdy hodně traumatickým zážitkem snažili vyrovnat sami.

O pět respondentů méně se se svým negativním zážitkem svěřilo matce (často matce i kamarádce), avšak ne vždy dostali respondenti takovou reakci, kterou očekávali. Například jeden z respondentů uvedl: „*Dokázal jsem se svěřit až 5 let po konci, a matka mi řekla že za své pokračující utrpení si můžu sám.*“¹¹⁸ Šlo o případ znásilnění vlastním bratrancem a pro oběť to byla silná emocionální zkušenost, o které nedokázal hned hovořit. Z krátké výpovědi oběti lze usuzovat, že matka nereagovala tak, jak si oběť představovala, matka neprojevila dostatek empatie a svému dítěti kladla za vinu, že za své pokračující utrpení si může sám, místo toho, aby se pokusila vcítit do jeho situace a snažila se navodit v oběti pocit bezpečí.

Pokud se oběť sexuálních činů někomu svěří, je to někdo, komu plně důvěřuje, proto jsou na prvních příčkách přátelé, matka a partner. I když tyto lidé přesně nevědí, jak se k takové informaci postavit, tak i přes to se snaží většinou poskytnout oběti pocit bezpečí, projevit dávku empatie a snaží se pomoci např. udělat doprovod na policii, najít oběti bezpečné zázemí atd.¹¹⁹

Tabulka č. 20 Komu jste se svěřili?			
Nikomu	58	Bratrovi	10
Kamarádovi	66	Přítelovi/přítelkyni	21
Kamarádce	149	Sestřenici	2
Psychologovi	1	Švagrovi	1
Učitelce	5	Kolegovi	2
Matce	53	Strýci	1
Otci	16	Babičce	1
Policii	13	Vedoucímu tábora	1
Lince důvěry	3	Nevlastní matce	1

Zdroj: vlastní výzkum

¹¹⁸ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

¹¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004. s.156-157. ISBN 80-86473-86-4.

Výše trestu za znásilnění je maximálně 10 let odnětí svobody, pokud nedošlo k usmrcení oběti, je to podle Vás dostatečné?

Z celkového počtu 994 respondentů zvolilo vyšší trest či jinou formu trestu pro pachatele 807 (81 %) respondentů. Nejčastějším důvodem pro zvýšení sazby bylo, že to není dostatečný počet let pro někoho, kdo druhému zničí po psychické stránce život.

Pokud respondenti navrhovali vyšší trestní sazbu, tak úplně nejnižší trestní sazba pro pachatele v trestním činu znásilnění, která se objevila bylo 15 let odnětí svobody bez možnosti předčasného propuštění. Na výši horní sazby se však respondenti neshodli a objevovali se varianty 15, 18, 30 a 50 let odnětí svobody, což by pro některé pachatele znamenalo strávit zbytek života za mřížemi věznice.

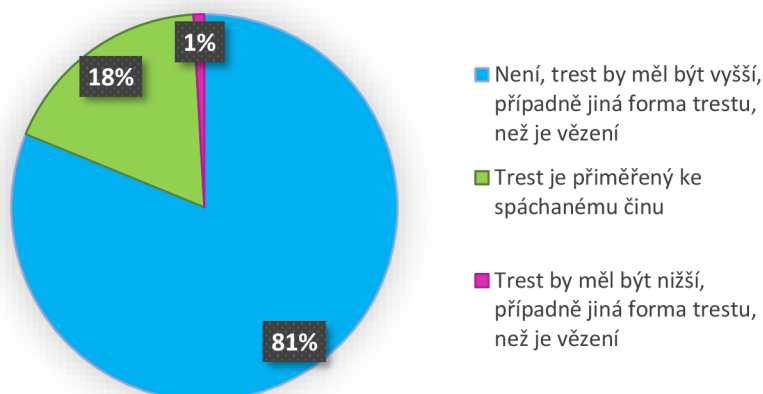
Pro to, že se jedná o přiměřený trest pro pachatele souhlasilo pouze 178 (18 %) respondentů, což není ani čtvrtina dotazovaných. Navíc většina souhlasila s tím, že by pachatel měl dostat nejvyšší možnou trestní sazbu, tj. 10 let bez možnosti zkrácení trestu.

Pro nižší trestní sazbu, případně jinou formu trestu bylo 9 (1 %) respondentů z toho 5 respondentů tvořili muži, 3 ženy a 1 osoba jiného pohlaví.

Ti, co by navrhovali nižší trest se důvodově lišili, někteří argumentovali tím, že jsou horší zločiny, někdo navrhoval nucené práce, nebo kritizoval fungování věznic například jako tento respondent z gymnázia: „Vězení je podle mě velmi špatné řešení. Namísto nápravy, poučení a podobně pachatele jen zavřeme a později pustíme zas zpět. Nikomu to nepomůže. Úkolem společnosti by mělo být se postarat jak o oběť, tak i pachatele a vrátit je do normálního života. Jakýkoliv zločinec jde napravit a nezaslouží si být odhozen jako smetí a pak být vržen zpět do světa kde si nemůže najít ani práci.“¹²⁰

¹²⁰ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

Graf č. 21 Výše trestu pro pachatele

Zdroj: vlastní výzkum

Je výše trestní sazby v České republice přiměřená k trestnímu činu znásilnění, nebo by se měla zvýšit/snížit, případně by se měla zavést jiná forma trestu pro pachatele?

Většina respondentů (81 %) odpověděla, že trestní sazba by se měla zvýšit. Tabulka číslo 22 ukazuje názory respondentů na to, proč je by podle nich měla být sazba nižší či vyšší, případně proč si myslí, že je nynější trestní sazba v České republice nastavená správně.¹²¹

Nejčastějším argumentem pro zvýšení trestní sazby byl fakt, že trestní čin znásilnění zanechá na oběti dlouhodobé, v horším případě doživotní následky. Několik respondentů brali vyšší trestní sazbu jako pomoc pachateli, respektive čím více let ve vězení stráví, tím menší šance, že čin zopakuje, protože bude mít dostatek času na to si uvědomit, co spáchal. Jako další argument respondenti uvedli, že čím více pachatelů bude zavřeno ve vězení na co nejdélší dobu, tím budou oběti chráněni před agresorem a trestního činu znásilnění bude ubývat.

Respondenti, kteří schvalovali nynější výše sazby za trestní čin znásilnění, ji schvalovali ve většině případů pouze, když jsou dodržované sazby za spáchaný čin, nebo pokud pachatel dostane nejvyšší možnou sazbu, tj. 10 let.

¹²¹ Pozn. Tabulky č. 22 a 23 jsou vytvořeny z odpovědí na dotazníkové otázky 25, 26 a 27. Respondenti mohli uvádět argumenty, tresty či obojí, proto se čísla nemusejí shodovat s počtem respondentů.

Nižší trest pro pachatele chtělo jen zlomek dotazovaných. Ti, co tak odpověděli tvrdili, že vězení je peklo a jsou i horší činy. Jeden respondent mužského pohlaví argumentoval takto: „Jsou i ženy které k takové situaci samy provokují, ať už svým chováním či stylem oblíkání a dobře vědí že se kvůli tomu může něco stát, ale stále v tom pokračují.“¹²² Respondent tedy nedával vinu jen pachateli, ale částečně i oběti.

Tabulka č. 22					
Proč by měl být vyšší trest		Proč je trest přiměřený		Proč by měl být nižší	
Oběť má dlouhodobé/doživotní následky	273	Pokud se sazba dodrží, tak je trest přiměřený	53	Nevím	2
Čin je společensky závažný	24	Nevím	41	2-8 let stačí, jsou i horší činy	2
Čin je odporný	21	Kdyby se dávala horní sazba 10 let, tak je trest přiměřený	47	Protože ženy provokují oblečením a agresor je částečně nevinný	1
Agresor se jinak nepoučí	15	Oběť nebyla zabita	13	Je to moc	1
Aby pachatel nemohl čin zopakovat	13	Prostě to tak je	11		
Ubyde agresorů	4	Vězení je peklo	2		
Je to nejhorší forma zločinu po vraždě	4	Vyšší trest už by byl moc	2		
Protože čin nelze spáchat náhodou	2	Při trestném činu došlo k ublížení na zdraví	1		
Oběti můžou dostat pohlavní nemoc nebo otěhotnět	1	Každý si zaslouží druhou šanci	1		
Pachatel porušuje základní lidská práva	1	Není to nejhorší čin	1		
Nízký trest je zbytečný	1				

Zdroj: vlastní výzkum

¹²² Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

Jiná forma trestu, než je více či méně let strávených ve vězení

Tresty jsou v následující tabulce číslo 23 rozděleny na dvě kategorie, a to na tresty místo zvyšování trestní sazby a na tresty místo snížení trestní sazby.

Respondenti navrhovali různé tresty místo navýšení trestní sazby pro pachatele, na úplný vrchol seznamu se dostal trest doživotí, což by zcela ochránilo oběť před pachatelem, který by neopustil zdi vězeňské cely a nemohl by už svůj čin nikdy zopakovat.

33 respondentů by navrhovalo ústavní dozor a léčbu pro pachatele, jelikož myslí, že zdravý člověk by takový čin nebyl schopen spáchat. Zajímavé je, že tato část respondentů by se snažila pachateli pomoci a doufala by ve vyléčení a nápravu pachatele, tak pouze o tři respondenty méně by přálo pachateli za provedení čin trest smrti, což je také jedna z možností, jak úplně zamezit pachateli, aby svůj čin zopakoval a ochránit tak oběť, jenže u trestů smrti je nevýhoda nevratnosti, pokud už je člověk jednou zabit, tak ho nelze přivést k životu, pokud se zjistí, že dotyčný čin nespáchal.

Na dalších dvou příčkách se umístila sterilizace pachatele a trest oko za oko. Trest oko za oko respondenti uváděli přímo, případně uváděli, že by se pachateli mělo udělat to samé, co on udělal oběti. Právní zásada známá již několik stovek let z Chammurapiho zákoníku jako věta: „*Oko za oko, zub za zub*,“ by mohla posloužit jako spravedlivý trest pro pachatele za předpokladu, že pachatel netrpí nějakou deviací a trest by mu nepřinášel sexuální či jiné uspokojení.

Co se týče trestů místo snížení trestní sazby, tak respondenti uvedli pouze dva, z nichž jeden trest byla ústavní léčba a druhým trestem byly nucené práce místo trávení času ve vězeňské cele.

Tabulka č. 23 Tresty			
Místo vyšší formy trestu		Místo nižší formy trestu	
Doživotí	70	Ústavní léčba	2
Ústavní dozor a léčba	33	Nucené práce	1
Trest smrti	30		
Sterilizace	26		
Oko za oko	21		
Uříznutí genitálií	15		
Vězení + platit odškodnění	9		
Vězení + nucené práce	8		
Fyzické a psychické mučení/ větší utrpení, než zažila oběť	5		
Vězení + zbavení svéprávnosti	1		
Vězení + podmínka do konce života	1		
Poslouchat příběhy znásilněných žen	1		
Vězení + zakázat odvolání	1		

Zdroj: vlastní výzkum

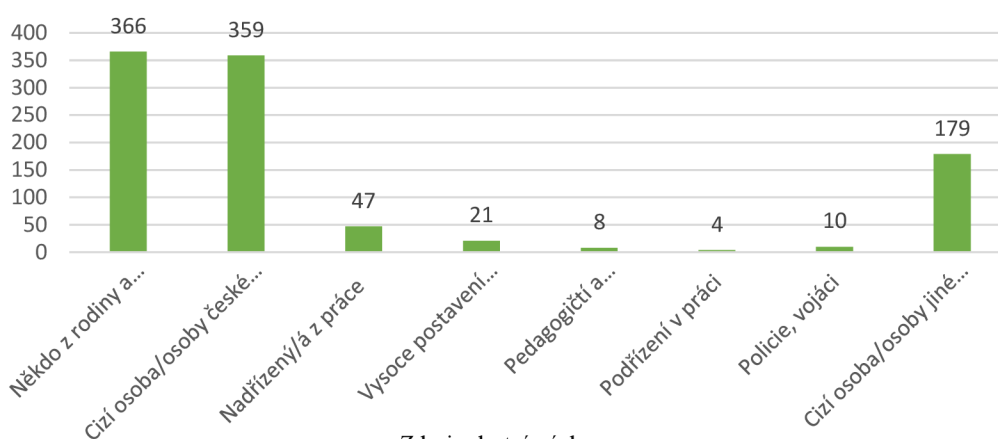
Kdo je podle Vás nejčastěji pachatelem v trestním činu znásilnění?

V otázce číslo 28 měli respondenti vybrat, kdo je podle nich nejčastěji pachatelem v trestním činu znásilnění a šlo pouze o jejich názor. Přes 30 % respondentů se domnívá, že pachatelem je nejčastěji někdo z rodiny či blízkého okolí, jen o sedm respondentů méně se domnívá, že nejčastěji je pachatelem cizí osoba české národnosti.

Více jak 60 % dotazovaných, jenž se stali obětí pokusu o znásilnění či přímo znásilnění, kdy agresorem byla blízká osoba/někdo z rodiny, tak označil za nejčastějšího pachatele někoho z rodiny a blízkého příbuzenstva (např. děda, přítelkyně, manžel, strýc atd.) a kamarádů.

U osob, které byly znásilněny, nebo zažily pokus o znásilnění cizí osobou, byly výsledky skoro vyrovnané, jelikož oběti označovali za nejčastějšího pachatele jak někoho z rodiny, tak cizí osobu, bylo to skoro 50/50, jen o jednu odpověď navíc měla odpověď, že nejčastějším pachatelem je blízká osoba/někdo z rodiny. Zde je vidět, že názor nemusí být vždy ovlivněn vlastní zkušeností.

Graf č. 24 Kdo je nejčastěji pachatelem v trestném činu znásilnění?

Zdroj: vlastní výzkum

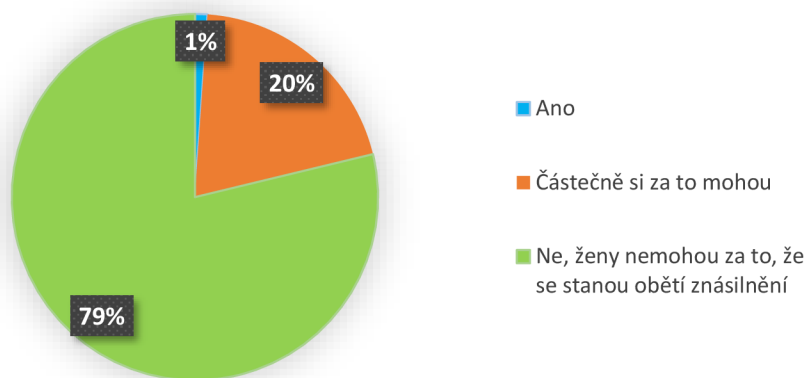
Mohou si ženy za znásilnění samy?

Z celkového počtu 994 respondentů uvedlo 783 (79 %) respondentů si myslí, že ženy si nemohou za znásilnění a všechna vina je pouze na pachateli, který se rozhodne čin vykonat.

Velká část ostatních tj. 200 (20 %) respondentů si myslí, že velký podíl na znásilnění má agresor, ale část viny na tom má i oběť, která může vědomě či nevědomě pachatele k činu vyprovokovat např. svým chováním či stylem oblékání.

Zbýlých 11 (1 %) respondentů odpovědělo, že za znásilnění si mohou ženy samy, z toho deset respondentů byli muži od 15-21 let a jedna žena starší osmnácti let. Když skupina respondentů, která si myslí, že za znásilnění si mohou ženy samy, měla uvést důvody, proč je vina pouze na straně žen, tak dva respondenti na to nedokázali odpovědět a svou volbu zdůvodnit.

Graf č. 25 Mohou si ženy za znásilnění?

Zdroj: vlastní výzkum

Proč si ženy za znásilnění nemohou?

Respondenti, kteří odpověděli, že za znásilnění si ženy vůbec nemohou svou volbu následně zdůvodnili. Našli se jedinci, kteří napsali „Nevím“ a svoji volbu už více nekomentovali.

Jelikož se jednalo o otevřenou otázku, respondenti mohli napsat i více argumentů, proč si za to ženy nemohou. Nejčastější odpovědí bylo, že ženy se znásilněním nikdy nesouhlasí, kdyby ženy se znásilněním dobrovolně souhlasili bez nátlaku druhé osoby (pachatele), už by se nejednalo o trestní čin znásilnění, ale o legální pohlavní styk, se kterým obě strany souhlasí a nikdo v tom případě není agresorem ani obětí.

Další hodně frekventovanou odpovědí byl argument, že muži se neumí ovládat. Často respondenti upozorňovali na to, že muži mohou chodit bez trička a nikdo je neznásilní. Jako příklad lze uvést argument žákyně (v kategorii 15-16 let) střední školy: „Protože je pěkně nefér brát v potaz to, že když je léto tak je holkám taky extra horko ale musí být pořádně oblečené jen aby, nepohoršovaly okolí, což je pěkná kravina, někteří kluci chodí klidně i bez trička a nikdo je za to neznásilní, oproti tomu, když je holka méně oblečená tak je často obětí.“¹²³ a argument žákyně (v kategorii 17-18 let) střední školy argumentovala takto: „Není chyba ženy, že se muži nedokážou ovládat, každá žena se může oblékat, jak chce, může za to hlavně patriarchát a sexualizace/objektifikace žen, to, že si muži myslí, že jim ženy patří a dluží jim sex.“¹²⁴

¹²³ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

¹²⁴ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

O trochu méně četnou odpovědí byla odpověď, že bez dovození nemá nikdo právo sahat na ženu. Každý je vlastníkem svého těla a nikdo jiný nemá právo se ho bez svolení dotýkat a přivlastňovat si ho. Respondenti tuto odpověď spojovali i s módou jako např. žák (v kategorii 15-16 let) střední školy: „*Pochybuji, že by nějaká žena chtěla být znásilněná, i když mají výstřih, tak to nedává právo nikomu na ni sahat.*“¹²⁵

Další žákyně (v kategorii 15-16 let) střední školy: „*Nikdo by neměl na ženu sáhnout bez dovození, i když se obléká vyzývavě, protože dnešní společnost tlačí ženy k většímu odhalování svého těla. Většina žen se obléká podle módy a v dnešní době je móda crop topů a dalších kratších oblečení a pokud chcete sehnat normální tričko pro ženu tak bývá často trochu průhledné.*“¹²⁶

I když je v České republice poměrně svoboda v oblékání a ženy se nemusejí zahalovat jako v některých muslimských zemích, stále většina mužů považuje vyzývavě oblečení ženy jako znak toho, že dotyčná žena touží po sexu, ale už neberou v potaz, že se může jednat pouze o image či přizpůsobení módním trendům.

Čtvrtá nejčetnější odpověď shrnuje předešlé argumenty, jelikož žena se znásilněním nesouhlasí, nikdo nemá právo sahat na ženu bez jejího souhlasu a když se jedinec neovládne, tak se z něho stává pachatel trestného činu, který nese plnou odpovědnost za své jednání.

Tabulka č. 26 Proč si za znásilnění ženy nemohou?			
Žena nesouhlasí se znásilněním	193	Nevím	60
Protože se muži neumí ovládat	186	Protože žena je slabší	29
Nikdo nemá právo sahat na ženu bez dovození	161	Muži si myslí, že mohou vše	12
Vina je vždy na straně agresora	153		

Zdroj: vlastní výzkum

¹²⁵ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

¹²⁶ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

Proč si za znásilnění mohou žen částečně samy?

Z 994 respondentů (100 %) si 200 (20 %) respondentů myslí, že na znásilnění mají určitou část viny i samy ženy, které se stanou obětí.

Nejvíce respondentů argumentovalo tím, že částečně si za to může žena tím, jak se na veřejnosti obléká. U více jak poloviny respondentů je právě na vině vyzývavé oblečení, což je zajímavé, jelikož v předchozí otázce argumentovalo hodně lidí tím, že styl oblékání je čistě na ženě a není to žádný signál pro znásilnění např. žák (v kategorii 17-18 let) ze čtyřletého gymnázia prosazoval názor, že oblečení může částečně za znásilnění a argumentoval následovně: „*Ženy, které nosí vyzývavé oblečení mohou způsobit, že muž, který nemá plnou sebekontrolu a který by se jinak udržel, se neudrží a ženu znásilní. Žena ale může zvýšit/snížit šanci, že bude znásilněna, a proto pokud vědomě dělá tyto věci (př. vyzývavé oblečení), zvyšuje šanci, že bude znásilněna, a tedy za to z části může i ona.*“¹²⁷

Dalším faktorem, proč je částečně vina na straně ženy, je podle respondentů její chování, tím, že žena flirtuje, svůdně tancuje na diskotékách apod. dává agresorovi klamavé signály, že po něm touží.

Jako jeden z dalších důvodů, proč si za to žena může, je dle respondentů vystavování odhalenějších fotek na sociálních sítích, kdy může oběť působit, že je dostupná a v agresorovi to může vyvolat pocit, že to oběť vlastně chce, jinak by se nevystavovala.

Jeden z respondentů upozornil i na stránky Onlyfans, kam ženy nahrávají své lechtivé fotografie a za to dostávají peníze od svých sledujících, ženy si tím sice vydělávají, ale vystavují se zároveň i nebezpečí znásilnění, kdy je agresor může v reálném světě poznat a chtít víc než jen fotky, za které si platí.

¹²⁷ Argumenty z dotazníku jsou vybírány podle vhodnosti, nikoliv pohlaví respondenta. 257 mužů zastávalo názor, že si za znásilnění ženy vůbec nemohou a 146 mužů zastává názor, že si za to mohou částečně.

Tabulka č. 27 Proč si ženy za znásilnění mohou částečně samy?			
Vyzývavé oblečení	108	Výrazné líčení	4
Chování	39	Dopisují si s cizími lidmi, flirtování přes internet	4
Chodí na nebezpečná místa	17	Neumí sebeobranu	4
Nevím	15	Ženám dělá problém, říct ne	3
Neodhadne situaci	12	Neodhadne lidi	3
Zveřejňují vyzývavé fotografie	6		

Zdroj: vlastní výzkum

Proč si ženy mohou za znásilnění?

Pouhých 11 (1 %) respondentů (z toho deset mužů a jedna žena) si myslí, že za znásilnění si mohou ženy samy. Ženy si za to mohou podle respondentů hlavně tím, jak se oblékají, kdyby nechtěli být obětí, tak nebudou nosit vyzývavé oblečení. Dalším faktorem je chování, kdy žena agresora vyprovokuje svým chováním k činu a díky ženě se muž stává obětí svých pudů a přestane se ovládat.

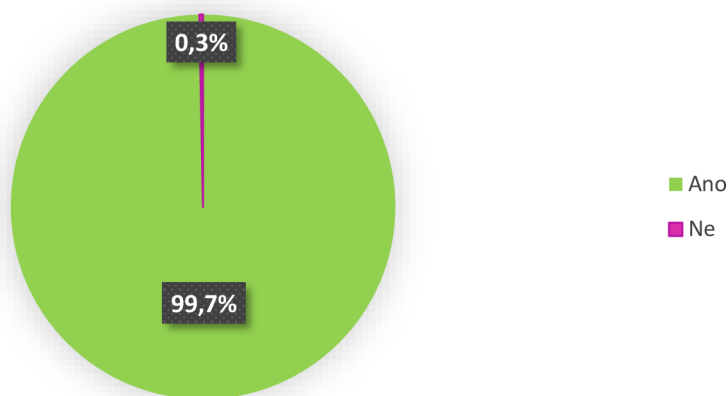
Tabulka č. 28 Proč si myslíte že je to jejich vina?	
Styl oblékání – vyzývavé oblečení	6
Chování	3
Ženy chodí do nebezpečných oblastí	2
Nevím	2
Protože jsou ženy	1

Zdroj: vlastní výzkum

Zanechá na ženě znásilnění nějaké následky?

Skoro všichni respondenti ta tuto otázku odpověděli, že znásilnění zanechá na ženě následky, ať už jde o fyzické následky, psychické, nebo kombinaci obou dvou. Jen tři respondenti mužského pohlaví odpověděli, že znásilnění nezanechá na ženě žádné následky, dva respondenti nedokázali svou volbu zdůvodnit a jeden argumentoval tím, že to na nich nezanechá žádné následky, protože dnešní holky se vyspí s každým.¹²⁸

Graf č. 29 Zanechá znásilnění na ženě následky?

Zdroj: vlastní výzkum

Jaké následky to podle Vás na ženě zanechá?

Nejvíce respondentů si myslí, že na ženě znásilnění zanechá psychické problémy, které jsou buďto krátkodobého či dlouhodobého rázu. Že znásilnění způsobí ženě psychické problémy si myslí 438 (44 %) respondentů, ve 182 (18 %) případech uvedli respondenti konkrétně trauma, ve 115 (12 %) uvedli nespecifikovaný strach, 100 (11 %) respondentů konkretizovalo strach na strach z mužů.

Fyzické následky uvedlo 75 (8 %) respondentů, přičemž přímo těhotenství či potrat, patřící též do fyzických následků, uvedlo pouze 22 (2 %) dotázaných.¹²⁹

¹²⁸ Shrnutí obsahuje i odpovědi na otázku číslo 35 z dotazníku.

¹²⁹ Všechny následky, které respondenti uvedli shrnuje tabulka č. 30 na straně 101.

Proč si myslíte, že ženy nenahlásí trestní čin znásilnění na policii?

Důvodem, proč žen nenahlásí znásilnění na policii je podle respondentů strach. Ve 358 (36 %) případech z 994 (100 %) uvedli respondenti neurčitý strach a ve 246 (25 %) strach z pachatele a možného znovu napadení či vyhození z práce, pokud je pachatelem nadřízený. Pocit méněcennosti uvedlo 147 (15 %) respondentů a strach z pomluvy 73 (7 %) respondentů.

Jen 56 respondentů uvedlo, že ženy trestný čin znásilnění nenahlásí z důvodu, že nedůvěřují policii a ostatním orgánům činných v trestním řízení, a to kvůli nízkým trestům pro pachatele, neřešení případu či obavám z výsledku.

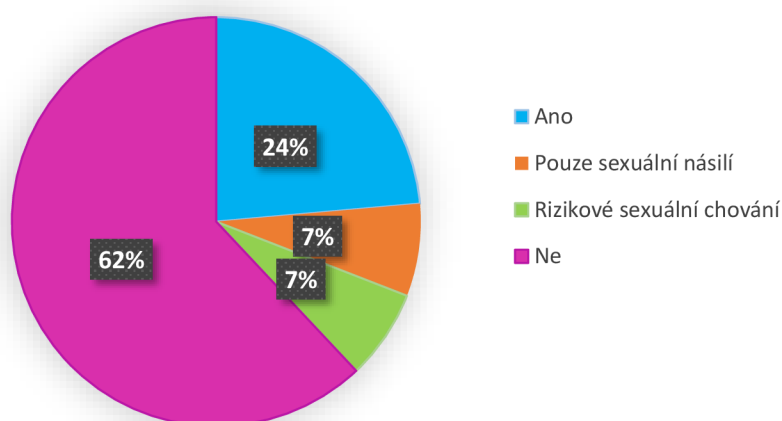
Tabulka č. 31 Jaké jsou důvody, proč žena nenahlásí znásilnění na policii?			
Strach	358	Myslí si, že za to může sama	24
Strach z pachatele (strach, že si je najde, vyhrožování, pachatel vyššího postavení, strach, že přijde o práci)	246	Je jim nepříjemné o tom mluvit	23
Stud, méněcennost	147	Nechtějí dělat problémy rodině (např. pachatel z rodiny)	21
Bojí se pomluvy – zesměšnění	73	Nechce si to přiznat	12
Strach že jim nikdo neuvěří	58	Nejsou důkazy	11
Nedůvěra v policii a úřady (nízké tresty, policie by nevěřila, případ se nevyřeší)	56	Bojí se, že jim nikdo nepomůže	10
Nevím	32	Myslí si, že to není důležité/vážné	10
Nechtějí si to znovu připomínat	30	Nechtějí podstupovat vyšetření	3
Nevědí, jak se svěřit a co dělat	24		

Zdroj: vlastní výzkum

Probírali jste na současné nebo základní škole sexuální násilí a rizikové sexuální chování?

Sexuální výchovu spolu se sexuálním násilím probíralo 236 (24 %) respondentů z celkového počtu 994 (100 %), pouze s rizikovým sexuálním chováním se setkala 69 (7 %) respondentů a s čistě sexuálním násilím se setkala 73 (7 %). Z toho vyplývá, že alespoň částečně se se sexuální výchovou, znásilněním či oběma variantami dohromady setkala jenom 378 (38 %) dotazovaných žáků z 994 (100 %) a dalších 616 (62 %) žáků si muselo opatřit informace jinde či získávat znalosti zkušenostmi.

Graf č. 32 Probírali jste na škole sexuální výchovu a sexuální násilí

Zdroj: vlastní výzkum

Co jste v hodinách probírali za témata?

Respondenti, kteří zažili během studia sexuální výchovu i hodiny zaměřené na sexuální násilí probírali nejčastěji sexuální násilí, respektive jak ho poznat, co v případě spatření sexuálního násilí dělat, jak tomu předcházet apod. S tímto tématem se setkala z 236 (100 %) respondentů 96 (41 %) respondentů a stejné téma převažovalo i u těch respondentů, kteří ve škole probírali pouze sexuální násilí, protože z 73 (100 %) zažilo stejné téma 38 (52 %) respondentů.

Mezi další rozebíraná témata, které uváděli respondenti, jež zažili sexuální výchovu i hodiny zaměřené na sexuální násilí, patřila antikoncepce, s tímto tématem se setkala 34 (14 %) respondentů, 33 (14 %) respondentů se setkala s výukou, kde se probíraly sexuálně přenosné choroby. V 11 (5 %) případech se respondenti učili i o bezpečném chování na internetu a rozebírali pojmy jako sexting, grooming, kyber násilí spolu s jejich riziky a prevencí proti nim.

U respondentů majících pouze sexuální výchovu dominovalo téma sexuálně přenosných chorob, to zažilo 32 (46 %) respondentů ze 69 (100 %), následovalo téma antikoncepce a s tím spojený bezpečný pohlavní styk, to probíralo 21 (30 %) respondentů a 12 (17 %) probíralo těhotenství a potraty.

Podrobněji viz tabulky 33a, 33b a 33c na straně 102.

V jakém předmětu jste to probírali?

Nejčastěji získávali respondenti informace o sexuálním násilí a tématech spojených se sexuální výchovou v občanské nauce/výchově, což uvedlo 216 (57 %) respondentů z 378 (100 %) a v předmětu výchova ke zdraví, kterou uvedlo 115 (30 %) respondentů.

Poměrně často využívala škola workshopy a externí lektory, s čímž se setkala 92 (24 %) respondentů a 45 (12 %) respondentů získalo informace o tématech v rámci třídnických hodin.

Mezi respondenty se objevil i jeden žák, který se k takovým tématům dostal v rámci předmětu základy elektrotechniky, přičemž uvedl: „*Na základech elektrotechniky jsme měli jednoho skvělého pedagoga, který mj. učí i ZSV (Základy společenských věd), nebo tak něco. Ten nám vyprávěl spoustu příhod a historek ze života a také jsme s ním debatovali o těchto věcech.*“¹³⁰

¹³⁰ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

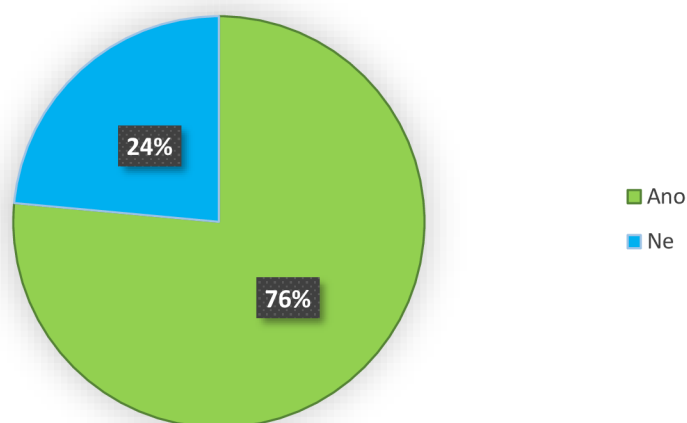
Tabulka č. 34 V jakém předmětu jste to probírali?			
Občanská nauka/výchova	216	Psychologie	4
Výchova ke zdraví	115	Tělocvik/sebeobrana	3
Workshop zaměřen na prevenci či na dané téma	92	Člověk a zdraví	2
Třídní hodina	45	Základy elektrotechniky	1
Společenské vědy či základy společenských věd	35	Informatika	1
Biologie či přírodopis	33	Interná	1
Etika	9	Pracovní činnosti	1
Rodinná výchova	8		

Zdroj: vlastní výzkum

Bylo to pro Vás užitečné?

Pro 289 (76 %) respondentů byly získané informace užitečné, zbylých 89 (24 %) respondentů hodnotí hodiny či workshopy jako neužitečné.

Graf č. 35 Bylo to užitečné?

Zdroj: vlastní výzkum

Proč to podle vás bylo užitečné?

Hodiny byly pro respondenty užitečné hned z několika důvodů, avšak převažuje jeden důvod, a to získání nových informací. Získané informace vnímalo 136 (36 %) respondentů ze 378 (100 %) jako užitečné. Dalším důvodem bylo, že se žáci naučili, jak se chovat v různých situacích, čímž si mohou zachránit zdraví i život, když budou vědět, co v různých situacích dělat a jak se správně chránit. Jak se chovat v různých situacích považovalo 58 (15 %) respondentů za potřebné a užitečnost v prevenci spatřovalo 29 (8 %) respondentů.

Tabulka č. 36 Proč to pro Vás bylo užitečné?			
Nové informace	136	Důležité odkazy	6
Jak se chovat v různých situacích	58	Zjistil/a jsem názory ostatních	6
Prevence	29	Nebál/a jsem se později svěřit	4
Začal/a jsem o tom více přemýšlet	22	Zkušenosti	3
Poučení v brzkém věku	16	Porozumění lidem	1
Zjistila jsem, že je v pořádku odmítnout	8		

Zdroj: vlastní výzkum

Proč to pro vás nebylo užitečné?

Hodiny zaměřené na sexuální výchovu a násilí hodnotí jako neužitečné 24 % dotazovaných, tj. 89 respondentů. Neužitečné to bylo ve 38 (10 %) případech z důvodu opakování informací, které již respondenti znali, přičemž se v hodinách nedozvěděli nic nového, 16 (4 %) respondentům chyběli informace, hodiny nebyli natolik obsáhlé, aby respondenti získali potřebné informace, které by mohli v budoucnu potřebovat.

Mezi respondenty, kterým přišlo, že mají málo informací byla i žákyně, která narážela na tabuizaci některých témat a s tím související nedostatek informací. „Rozhodně je důležitá prevence, ale s frekvencí, jakou se to děje, by za mě byla mnohem vhodnější sebeobrana (co dělat v takové situaci). Ještě bych možná zmínila, co se týče sexuální výchovy. Za 13 let ve škole jsme se nikdy nebavili o sexuálních věcech, je super znát anatomii pohlavních orgánů, ale to, co v životě budeme potřebovat v sexualitě jsou úplně jiné věci. Doufám, že se to postupem času změní, a budeme se o tom moc bavit otevřeně, ať už doma nebo ve škole.“¹³¹

U 7 (2 %) respondentů došlo k nesouhlasu s vyučujícím či lektorem, ti přenášeli své názory a mýty, které se organizace bojující proti sexuálnímu násilí snaží vyvrátit např. jedna z respondentek uvedla: „Valnou většinu informací jsem již věděla (převážně z internetu). Další důvod byla spíš samotná přednáška, protože ji organizoval starý pán, který nám mimo jiné v podstatě řekl, že muži jsou jako zvířata a když si žena vezme výstřih nebo legíny, tak se prý nemůžou divit, že se muži neudrží. S tím jsem už tehdy silně nesouhlasila.“¹³²

Tabulka č. 37 Proč to pro vás nebylo užitečné			
Vše jsem znal/a	38	Vše znal/a z internetu	5
Nedostatek informací	16	Byl jsem poučen rodinou (rodiče/sourozenci)	4
Nebyla zmíněna sexualita a genderová identita	12	Nebavilo mě to	2
Protože jsem nesouhlasila s jejich názorem (zastaralé názory učitelů)	7	Učitele to nebavilo	1
Chyběla sebeobrana	5		

Zdroj: vlastní výzkum

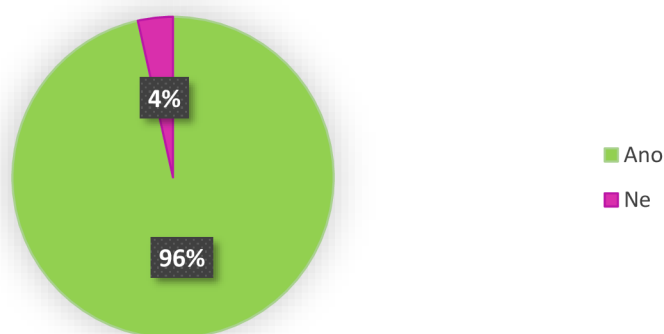
¹³¹ Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

¹³² Vlastní zdroj – dotazníkové šetření

Je podle Vás užitečné probírat ve škole sexuální násilí a sexuální výchovu?

Podle 959 (96 %) respondentů z 994 (100 %) je užitečné ve školách probírat sexuální výchovu a sexuální násilí. Jen 35 (4 %) respondentů z celkového počtu si myslí, že rozebírat ve škole témata týkající se budoucího pohlavního života a sexuálního násilí není užitečné.

Graf č. 38 Je sexuální výchova užitečná?

Zdroj: vlastní výzkum

Proč je to podle vás užitečné?

Z celkového počtu 994 (100 %) respondentů bylo 959 (96 %) respondentů pro sexuální výchovu na školách. Hlavní výhodu spatřují respondenti zejména v získání informací a orientaci v dané problematice, protože poté jsou žáci schopni rozeznat, co je správné a co nikoliv. Takto to vnímá 457 (46 %) respondentů čili necelá polovina dotazovaných.

Jako druhá nejčtenější odpověď se uvádělo (ve 21 %), že sexuální výchova připraví žáky na život, poněvadž je výuka naučí, co mají v určitých situacích dělat, na co mají být připraveni, i jak se zachovat např. v případě, že dojde k těhotenství či ke znásilnění.

Objevila se i odpověď, že žáci budou mít správné informace a nebudou věřit všemu, co naleznou na internetu, což je v rozporu s tím, co zodpověděli ti, kteří považují rozebírání sexuálních témat a sexuálního násilí ve školách za neúčinné, jelikož uváděli, že si žáci mohou vyhledat informace na internetu a nepotřebují k tomu tematicky zaměřené hodiny ve škole.

Tabulka č. 39 Proč je to podle vás užitečné			
Orientace v problematice – aby věděli co je správné a co ne, informovanost	457	Nevím	66
Aby každý věděl, jak se zachovat, připravenost	210	Správnost informací – nebudou věřit všemu na internetu	13
Prevence	145	Znalost anatomie	8
Aby se o tom více mluvilo (o násilí a přenosných chorobách a aby se oběti nebály mluvit)	88	Odkazy, na koho se obrátit	7

Zdroj: vlastní výzkum

Proč to podle vás není užitečné?

Respondenti, kteří odpověděli, že sexuální výchova není užitečná, uváděli ve 49% důvod, že to žáci znají a není třeba to ve škole dále probírat. Ze 35 respondentů si 3 respondenti myslí, že věci týkající se pohlavního života a sexuálního násilí se mají vědět z domova a mají o tom poučit rodiče nikoliv škola. Vždy 2 respondenti odpověděli, že si informace k tomuto tématu mohou žáci najít na internetu, pro některé žáky to je choulostivé téma a také, že to žáky nezajímá, což souvisí s odpovědí, že většina žáků si z toho dělá srandu a nebere téma nijak vážně.

Tabula č. 40 Proč to podle vás není užitečné			
Znají to	17	Žáky to nezajímá	2
Nevím	7	Choulostivé téma, není to každému příjemné	2
Mají vědět od rodiny	3	Jsou důležitější věci	1
Mohou si to najít na internetu	2	Většina si z toho dělá srandu	1

Zdroj: vlastní výzkum

Na koho se můžete obrátit v případě znásilnění?

Jasnou volnou pro více jak polovinu žáků středních škol je policie, tu uvedlo 504 (51 %) žáků. Jako druhá možnost se objevila rodina, 338 (34 %) žáků uvedlo v dotazníku, že v případě znásilnění se mohou obrátit na svoji rodinu, které věří. Zároveň někteří uváděli, že rodina by jim dělala morální podporu či by jim poradila, jak to mají řešit dále.

Jmenovitě byla uváděna nejčastěji Linka bezpečí, tu zmínilo 105 respondentů (11 %), mezi krizovými centry a organizacemi, které pomáhají v případech znásilnění převažoval Bílý kruh, jenž byl uveden 17 (2 %) žáky. Organizace Rosa se neobjevila ani jednou. ProFem, Krizové centrum Pod slunečníkem a Centrum nové naděje jsou centra, která se objevila ze všech odpovědí pouze jedenkrát.

Tabulka č. 41 Na koho se můžete obrátit v případě znásilnění					
Policie	504	Linka důvěra	14	Linka Člověk v tísni	2
Rodina	338	Partner/ka	12	Státní zástupce	1
Linka bezpečí	105	Školní psycholog	12	Nadřízený v práci	1
Přátelé	102	Krizové centrum	11	ProFem	1
Blízká osoba	51	Doktor (gynekolog)	10	Krizové centrum Pod slunečníkem	1
Psycholog/psychiatr	44	Tísňová linka	7	Centrum nové naděje	1
Učitel	43	Online poradny	3	Osobní oddělení v práci	1
Centrum pomoci/Linka pomoci)	34	Kněz	3	Intervenční centra	1
Bílý kruh	17				

Zdroj: vlastní výzkum

Jaké informace byste uvítali o sexuálním násilí?

Co by žáci nejvíce uvítali jsou alespoň základní informace o sexuálním násilí jako například kde se to stává, co to je, dá-li se tomu nějak zabránit apod. Takové informace by uvítalo 308 (31 %) respondentů z 994 (100 %). Informace o tom, jaké v případě sexuálního násilí bránit a co dělat by uvítalo 191 (19 %) respondentů a 79 (8 %) respondentů z celkového počtu by mělo zájem o účinnou sebeobranu bez ohledu na pohlaví, jelikož mladí muži i dívky se chtějí umět v takových situacích bránit a tím předejít dokonání útoku ze strany útočníka.

Někteří z respondentů přišli do styku s obětí sexuálního násilí, i proto bylo 37 (4 %) respondentů pro to, aby se ve školách učilo, jak mluvit s obětí, jak se k ní chovat a zda jsou způsoby, kterým mohou pomoci oni. Zároveň by 32 (3 %) respondentů zajímali statistiky sexuálního násilí např. kde se napadá nejvíce, v jakém věku jsou nejčastěji oběti atd. a 28 (3 %) respondentů by chtěli v rámci hodin slyšet reálný příběh obětí, nebo mít pozvanou oběť přímo do hodiny, aby mohli pokládat i otázky.

Tabulka č. 42 Jaké informace byste uvítali o sexuálním násilí?			
Základní informace	308	Následky	46
Jak se tomu bránit a co dělat	191	Jak se chovat a komunikovat s obětí	37
Nevím/žádné	116	Statistiky	32
Jak tomu předcházet (prevence)	83	Zkušenosti lidí, co to zažili	28
Účinná sebeobrana	79	Jak to řeší policie	7
Proč to pachatelé dělají	54	Jak poznat predátora	3
Na koho se mohu obrátit (organizace apod.)	52		

Zdroj: vlastní výzkum

7.4 Diskuze

V předchozí kapitole jsou popsány výsledky dotazníkového šetření, jehož cílem bylo zjistit, jak žáci a žákyně středních škol vnímají sexuální násilí, které je páchané na ženách, zda se stali svědkem, ba dokonce obětí sexuálního násilí, jak vnímají trestání pachatelů či jak je pro ně důležité se bavit o sexuálním násilí. Následující část se zabývá potvrzením či vyvrácením stanovených hypotéz a zodpovězení výzkumné otázky.

Hypotéza číslo 1: Se sexuálním násilím se setká ještě před dospělostí více než 40 % jedinců, a to ať z pozice svědka nebo z pozice oběti.

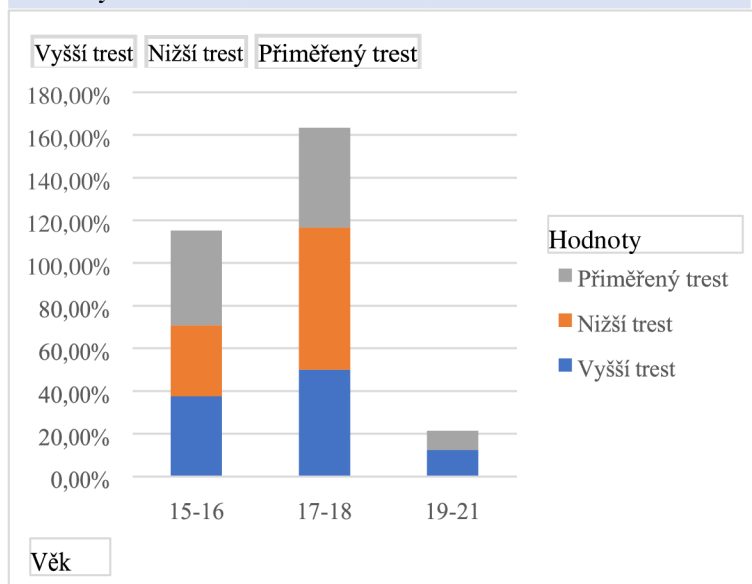
Hypotéza číslo jedna se ověřovala pomocí otázek 5 a 11. Na základě odpovědí na tyto dvě otázky lze danou hypotézu verifikovat, poněvadž se sexuálním násilím se setkalo v pozici svědka nebo oběti 451 (45 %) z 994 (100 %) respondentů. 208 (46 %) respondentů, kteří se stali svědky sexuálního násilí se stali v určitém časovém rozmezí zároveň i obětí nějakého druhu sexuálního násilí.

Hypotéza číslo 2: Výše trestu za znásilnění bude pro respondenty adekvátní pouze za předpokladu, že bude pachatel odsouzen a dostane nejvyšší možnou trestní sazbu, jež se za tento čin může udělit.

Hypotéza číslo 2 byla falzifikována na základě odpovědi z otázky 24. Ze 178 (100 %) respondentů, kteří souhlasili s trestní sazbou ve výši, která je teď, byla pro 47 (26 %) respondentů trestní sazba adekvátní pouze za předpokladu, že bude pachatel odsouzen a dostane nejvyšší možnou trestní sazbu, jež se za tento čin může udělit tzn. 10 let odnětí svobody. Z ostatních respondentů by 53 (30 %) respondentům stačilo, kdyby se dodržovali trestní sazby a pachatelé by šli opravdu do vězení, podle závažnosti případu bez možnosti podmínky.

Nejvíce respondentů, tj. 807 (81 %) z 994 (100 %) respondentů, však bylo pro vyšší trestní sazbu či jiný trest pro pachatele. Určitý vliv na výši trestu měl i věk respondentů, například u věkové kategorie 19-20 let se odpověď, že by měl být trest nižší neobjevovala vůbec.

Popisky řádků	Vyšší trest	Nižší trest	Přiměřený trest
15-16	37,55 %	33,33 %	44,38 %
17-18	50,06 %	66,67 %	46,63 %
19-21	12,39 %	0,00 %	8,99 %
Celkový součet	100 %	100 %	100 %

Zdroj: vlastní výzkum – vliv věku na výši trestu pro pachatele

Hypotéza číslo 3: Adolescenti budou stát převážně na straně znásilněné ženy než na straně pachatele.

K verifikaci hypotézy číslo 3 došlo na základě otázky 29. Většina respondentů, tj. 783 (79 %) z 994 (100 %) respondentů si sice myslí, že ženy si nemohou za znásilnění a všechna vina je pouze na pachateli, který se rozhodne čin vykonat, avšak dalších 200 (20 %) respondentů částečně viní oběti za spáchání činu. Zbýlých 11 respondentů považuje oběť za jediného viníka v trestném činu znásilnění, protože oběť dala agresorovi signál a nepřímo ho vyzvala k akci např. svým stylem oblékání či chováním.

V porovnání s výzkumem, který prováděla v České republice firma FOCUS pro Amnesty International v roce 2015 s 1040 respondenty se mínění o znásilněných osobách změnilo.

Výzkum z roku 2015 byl prováděn s lidmi, kteří byli starší 18 let, ti v 87 % zastávali názor, že oběť je spoluzodpovědná, nebo alespoň částečně spoluzodpovědná za spáchaný trestný čin zná.¹³³

Středoškoláci v dnešní době zastávají převážně názor, že za znásilnění může pouze agresor nikoliv oběť, dle dotazníkového šetření prováděného na středních zastávalo názor, že oběti jsou spoluzodpovědné za čin pouhých 20 % respondentů.

Z výsledků dotazníkového průzkumu prováděného na středních školách lze vyvodit, že v České republice mezi dospívajícími je téma násilí na ženách, konkrétně problematika znásilnění, postupně zbavována mýtů a předsudků¹³⁴.

Výzkumná otázka číslo 4: Středoškoláci vědí, že v případě, že se stanou obětí znásilnění se mají obrátit na policii, vědí však žáci, že existují i linky a centra, která pomáhají obětem, takových činů?

Odpověď na tuto otázku poskytly odpovědi z otázky 47 z dotazníku (Na koho se můžete obrátit v případě znásilnění?), přičemž bylo pod otázkou napsáno, ať respondenti v případě, že znají i název např. nějakého centra, který nabízí pomoc, tak ať ho uvedou.

Jmenovitě uváděli respondenti zejména Linku bezpečí, tu zmínilo 105 respondentů (11 %) z 994 (100 %), mezi krizovými centry a organizacemi, které pomáhají v případech znásilnění převažoval Bílý kruh, jenž byl zmíněn 17 (2 %) žáky. ProFem, Krizové centrum Pod slunečníkem a Centrum nové naděje jsou centra, která se objevila pouze jedenkrát.

Na tuto skutečnost navazuje otázka 48, kde respondenti uváděli, jaké informace by osobně uvítali o sexuálním násilí. V 52 (5 %) případech by žáci byli rádi právě za informace týkajících se různých center a organizací, na které by se mohli obrátit.

¹³³ GERŽOVÁ, Martina. Problematika násilí na ženách optikou české populace. *FOCUS* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://www.focus-agency.cz/files/contentFiles/amnesty-international-fin.pdf>.

¹³⁴ Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Hypotéza číslo 5: Informace o sexuálním násilí či tématech spadajících do sexuální výchovy zažije na škole méně než polovina žáků.

Hypotéza byla položena na základě výsledků výzkumu, kterou prováděla Česká středoškolská unie na středních školách v roce 2020. Podle výsledků České středoškolské unie nezískává okolo 47 % z 2283 žáků informace, které spadají do sexuálního násilí a sexuální výchovy.¹³⁵

Tato hypotéza byla potvrzena na základě otázky 37. Dle provedeného výzkumu se se sexuálním násilím a sexuální výchovou alespoň částečně setkalo pouhých 38 % žáků a dalších 62 % si muselo shánět informace na internetu, nebo je získat zkušenostmi.

Ze 38 % žáků, kteří přišli do styku s workshopem či tematicky zaměřenými hodinami, považuje 76 % z nich, dle otázky 41, získané informace za užitečné.

I když ve 26 % nebyli informace z různých důvodů přínosné, tak výzkum ukázal, že většina respondentů, pro které hodiny nebyly užitečné (kvůli malému množství informací, nesouhlasem s vyučujícím apod.) u otázky 44 zaškrtnulo, že je užitečné probírat sexuální témata a sexuální násilí na školách. Za užitečné to považuje 959 (96 %) respondentů z 994 (100 %).

¹³⁵ ČESKÁ STŘEDOŠKOLSKÁ UNIE, Z. S. *Sexuální výchova na středních školách* [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://stredoskolskaunie.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zprava-z-pruzkumu-sexualni-vychova-na-strednich-skolach.pdf>.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo nastínit problematiku sexuálního násilí mířeného na ženy v České republice a poukázat na to, že k sexuálnímu násilí stále dochází, přičemž nejde o pár desítek případů ročně, nýbrž o několik tisíc. Zároveň bylo cílem zmapovat názory mladých lidí (15 až 21 let) na tuto problematiku a zjistit, zda se sexuálním násilím setkávají již v nízkém věku a do jaké míry je ovlivňují mýty kolující o znásilnění.

Celá práce se skládá ze šesti teoretických kapitol a jedné kapitoly, která se zabývá samotným výzkumným šetřením. První teoretická kapitola se zabývala vymezením pojmů oběť a pachatel s přihlédnutím na jejich roli v trestném činu znásilnění. Mimo to charakterizovala i vztah mezi pachatelem a obětí. Druhá kapitola navazovala na první a hlouběji rozebírala pojem oběť pomocí viktimologie spolu s druhy viktimizace, se kterými se může oběť potýkat a jak podstatně ovlivňuje společnost následky z trestného činu znásilnění.

Ve třetí kapitole byla věnována pozornost samotnému sexuálnímu násilí, do kterého spadá nejen sexuální obtěžování, jenž bylo nejčastěji uváděné v osobních zkušenostech žáků středních škol, ale i sexuální nátlak a znásilnění. Na znásilnění navazovala čtvrtá kapitola zabývající se vyšetřováním tohoto trestného činu. Kapitola se soustřeďuje zejména na to, co musí oběť absolvovat během vyšetřování případu a co vše ji čeká, než bude pachatel zadržen a odsouzen.

Vyšetřování trestného činu znásilnění leckdy zhoršuje zdravotní stav oběti, zároveň může být vyšetřování činu a s tím spojeny výsledky spouštěčem psychických problémů, které jsou způsobeny vlivem traumatické události, proto je věnována pátá kapitola právě psychickým a fyzickým následkům způsobených znásilněním.

Poslední teoretická kapitola rozebírala nejznámější české organizace zabývající se pomocí obětem znásilnění. I když existuje mnoho center a organizací, které obětem pomáhají, tak byly vybrány jen některé, u kterých se předpokládalo, že o nich žáci středních škol už někdy slyšeli a také se na ně mohou obrátit v případě, že se stanou obětí.

Sedmou kapitolu tvoří zkušenosti a názory žáků a žákyň středních škol na sexuální násilí, kteří se zapojili do dotazníkového šetření.

Dotazník byl kvantitativního i kvalitativního charakteru. Finální počet respondentů po ukončení sběru odpovědí činil 994 ve věkovém rozmezí 15 až 21 let, přičemž nejvíce byla zastoupena věková kategorie 17-18 let (49 %). Překvapivě nevznikl velký nepoměr mezi pohlavím respondentů, převládaly ženy, ty tvořily 56 % zúčastněných, muži tvořili 42 % a zbylé 2 % tvořili respondenti identifikující se jako jiné pohlaví.

Výzkumným cílem bylo zmapovat názory a zkušenosti žáků a žákyň středních škol se sexuálním násilím. K naplnění daného cíle došlo pomocí vhodně zvolených otázek v dotazníku, avšak v případech, kdy se jedná o sexuální násilí, zejména o čin znásilnění existuje vysoká míra latence, takže provedeny výzkum lze brát pouze jako orientační, co se týká osobních zkušeností respondentů se sexuálním násilím.

Výzkum ukázal, že se sexuálním násilím se z pozice svědka setkala 60 % respondentů a z pozice oběti 26 % respondentů, v obou případech bylo nejčastějším místem činu město bez ohledu na denní či noční hodinu. Jako nejčastějšího pachatele uvedli respondenti cizí osobu mužského pohlaví, avšak ve 32 % případů sexuálního násilí byl pachatelem kamarád oběti, tedy osoba, které oběť do jisté míry důvěřovala. Následky si z různých druhů sexuálního násilí odnáší téměř 73 % obětí bez ohledu na to, zda se jednalo o sexuální obtěžování, nebo znásilnění.

V rámci dotazníkového šetření se zjišťovalo, zda jsou respondenti ovlivněni mýty o znásilnění, jenž kolují i v dnešní době. V porovnání s výzkumem, který prováděla Amnesty International v roce 2015 se zjistilo, že mladí lidé jsou mnohem méně ovlivněni těmito mýty, jelikož 79 % zúčastněných vnímalo oběť jako zcela nevinou a všechna vina byla podle nich na pachateli.

V souvislosti s osobními zkušenostmi a zjišťování názorů na téma sexuální násilí bylo součástí dotazníku i několik otázek zaměřujících se na probírání sexuálních témat zahrnujících i sexuální násilí ve školách. Na základě informací získaných v dotazníkovém šetření lze předpokládat, že žáci by uvítali ve školách sexuální výchovu, která by se zaměřovala nejen na antikoncepci, sexuálně přenosné choroby apod., ale i na sexuální násilí.

Respondenti v takových hodinách spatřovali užitečnost, i když oni sami měli špatné zkušenosti např. kvůli nesouhlasu s výroky vyučujícího či nedostatku informací. Většina respondentů vidí užitečnost i pro budoucí generace, jelikož dostatek informací slouží částečně jako prevence.

Tato práce se může stát prostředkem vedoucím k zamyšlení nad touto problematikou, zároveň to sloužit jako motivace pro stávající i budoucí učitele, proč se zabývat tématem sexuálního násilí a zodpovědět otázku, co žáky zajímá.

Seznam zdrojů

Tištěné zdroje

BENEDICT, Helen a Miloslav KORBELÍK. *To není vaše vina!: rádce pro ženy, muže, dospívající, jejich přátele a rodiny : jak se vyrovnat se sexuálním napadením*. Praha: One Woman Press, 2003. ISBN 80-86356-17-5.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2004. ISBN 80-86473-86-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0582-1.

Dt: 22:23-27

Dt: 22:28-29

FENYK, Jaroslav, STRÍŽ, Igor a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, sv. 1. ISBN 978-80-7201-808-6.

GILLERNOVÁ, Ilona, BOUKALOVÁ, Hedvika a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.

GÖDTEL, Reiner. *Sexualita a násilí*. Praha: Český spisovatel, 1994. ISBN 80-202-0512-8.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-499-2.

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-22-6.

KOVÁŘ, Petr a kol. *Sexuální agrese: znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008. ISBN 978-80-7345-161-5.

NOVOTNÝ, Oto, VOKOUN, Rudolf a kol. *Trestní právo hmotné – II. Zvláštní část*. Praha: ASPI, a. s., 2007. ISBN 978-80-7357-258-7.

PROTIVINSKÝ, Miroslav, Karel KLVAŇA a Trivis. *Základy kriminalistiky*. Praha: Armex, 2005. ISBN 80-86795-11-X.

PTÁČEK, Radek, ČÍRTKOVÁ, Ludmila a ŽUKOV Ilja. Rape trauma – klinické a forenzní souvislosti. *Psychiatrie pro praxi*. Olomouc: Solen, 2009, 10(6). ISSN 1213-0508.

SCHELLE, Karel a TAUCHEN Jaromír. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014. ISBN 978-80-7418-213-6.

SPOUSTOVÁ, Ivana, KRÁLÍKOVÁ-LUŽAIĆ, Ana a FIALOVÁ Eva. *Nenechte se diskriminovat a nedovolte to jiným*. Praha: Gender Studies, 2008. ISBN 978-80-86520-09-4.

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, HAVELKOVÁ, Barbara a ŠPONDROVÁ Pavla, ed. *Mužské právo: jsou právní pravidla neutrální?*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-761-7.

WEISS, Petr. *Poruchy sexuální preference*. Praha: Galén, 2017. ISBN 978-80-7492-310-4.

Elektronické zdroje

ABBEY, Antonia. Alcohol's role in sexual violence perpetration: Theoretical explanations, existing evidence and future directions. In: *Drug Alcohol Review* [online]. 2011 [cit. 2023-05-01], vol. 30, no. 5. z: <https://europepmc.org/backend/ptpmcrender.fcgi?accid=PMC3177166&blobtype=pdf>.

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. Poslání a činnost. *Bílý kruh bezpečí, z. s.* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

ČESKÁ STŘEDOŠKOLSKÁ UNIE, Z. S. Sexuální výchova na středních školách [online]. Praha, 2020 [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: <https://stredoskolskaunie.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zprava-z-pruzkumu-sexualni-vychova-na-strednich-skolach.pdf>.

GERŽOVÁ, Martina. Problematika násilí na ženách optikou české populace. *FOCUS* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://www.focus-agency.cz/files/contentFiles/amnesty-international-fin.pdf>.

PERSEFONA. Co si představit pod pojmem sexuální násilí. *Persefona – Pomoc obětem domácího násilí a znásilnění* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/co-si-predstavit-pod-pojmem-sexualni-nasili>.

PERSEFONA. O nás. *Persefona – Pomoc obětem domácího násilí a znásilnění* [online]. Brno, 2015 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/o-nas>.

PROFEM. Kdo jsme. *ProFem – Centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o. p. s.* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>.

RAPE CRITIS NETWORK EUROPE. About sexual violence. *Rape Crisis Network Europe* [online]. [cit. 2023-04-23]. Available from: <https://www.rcne.com/about-sexual-violence/>

ROSA Centrum. *ROSA Centrum* [online]. Praha, 2023 [cit. 2023-04-23] Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>

ROSA. Historie naší organizace. *ROSA Centrum* [online]. Praha, 2023. [cit. 2023-04-23]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/historie-nasi-organizace/>

Zákon č. 141/1961 Sb., § 114 zákona o prohlídce těla a jiných podobných úkonech. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Zákon č. 40/2009 Sb., § 30 zákona o svolení poškozeného. In: *Zákony pro lidi*. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Zákon č. 40/2009 Sb., § 185 zákona o znásilnění. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010-2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Zákon č. 40/2009 Sb., § 186 zákona o sexuálním nátlaku. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-04-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>.

Zákon č. 45/2013 Sb., § 2 zákon o obětech trestných činů. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2023 [cit. 2023-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2019 [online]. 2020 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2019.aspx>.

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2021 [online]. 2022 [cit. 2023-04-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2021.aspx>.

Seznam příloh

Příloha A: Tabulka č. 15 Jaké následky to na Vás zanechalo?

Příloha B: Tabulka č. 18 Proč jste čin nenahlásili na policii?

Příloha C: Tabulka č. 30 Jaké následky to podle Vás na ženě zanechá?

Příloha D: Tabulky č. 33a, 33b a 33c Co jste v hodinách probírali za témata?

Příloha E: Dotazník výzkumného šetření

Přílohy

Příloha A: Tabulka č. 15 Jaké následky to na Vás zanechalo?

Tabulka č. 15 Jaké následky to na Vás zanechalo?			
Následky	Jiné	Muž	Žena
Strach ze sexu a intimity	1	0	1
Nesnesu cizí doteky	1	0	4
Deprese	1	0	1
Úzkosti	1	1	1
PTSD	1	0	0
Nedůvěra k mužům	1	0	3
Noční můry	1	0	1
Paranoia	1	0	0
Strach z mužů	2	0	14
Nechuť k vyhledávání vztahů	1	0	0
Nedůvěra lidem	1	1	3
Pocit viny	1	0	1
Nechuť k sexu	0	1	1
Trauma	0	1	2
Nesnášenlivost k otci	0	0	1
Diskomfort při jednání s muži	0	0	1
Strach ze vztahů	0	0	2
Strach z lidí	0	0	3
Strach	0	0	4
Občasný strach z přítele v případě špatného dotyku	0	0	1
Strach cestovat veřejnou dopravou	0	0	1
Strach chodit sama	0	0	11
Strach z agresora	0	0	1
Sebepoškozování	0	0	2
Nesnesu kompliment od mužů	0	0	3
Panické záchvaty	0	0	1
Pokus o sebevraždu	0	0	1

Zdroj: vlastní výzkum

Příloha B: Tabulka č. 18 Proč jste čin nenahlásili na policii?

Tabulka č. 18 Proč jste čin nenahlásili na policii?			
	Žena		Jiné
Nevěděla jsem, že to mohu nahlásit	9	Nahlásila jsem to matce	1
Strach	9	Svěřila jsem se matce až po 5 letech	1
Strach z pomluvy v rodině	1	Nevěděl/a jsem, že to mohu nahlásit	2
Strach z agresora	3	Nechtělo jsem dělat problémy tátovi	1
Nechtěla jsem rozvrátit rodinu	1	Osahávání i přes nesouhlas se na základní škole bere jako projev puberty	1
Nechtěla jsem dělat problémy v rodině	2		
Zvládla jsem to vyřešit sama	2		Muž
Nepamatuji si vzhled agresora	1	Nechci ji dělat problémy	1
Nedůvěra v policii	4	Protože to bylo všem jedno, nikdo mi nevěřil	1
Byla jsem podnapilá	1	Nebylo třeba	2
Nechtěla jsem o tom mluvit	1	Bojím se a nechci vyvolávat konflikty	1
Nechtěla jsem si situaci znovu připomínat	1		

Zdroj: vlastní výzkum

Příloha C: Tabulka č. 30 Jaké následky to podle Vás na ženě zanechá?

Tabulka č. 30 Jaké následky to podle Vás na ženě zanechá?			
Psychické problémy	438	PTSD	29
Trauma	182	Těhotenství/potrat	22
Strach	115	Noční můry	21
Strach z mužů	100	Pokus o sebevraždu	19
Fyzické následky (modřiny, jizvy)	75	Odpor k mužům	9
Strach ze vztahů	55	Pohlavní nemoci	5
Odpor/strach ze sexu	54	Strach z fyzického kontaktu	5
Ztráta důvěry k mužům	46	Opatrnost, uzavřenost	3
Nízké sebevědomí	33	Sebepoškozování	3
Nevím	30	Závislost (drogy, alkohol)	1

Zdroj: vlastní výzkum

Příloha D: Tabulky č. 33a, 33b a 33c Co jste v hodinách probírali za témata?

Tabulka č. 33a Sexuální násilí i sexuální výchova			
Sexuální násilí/znásilnění (Jak předcházet znásilnění, Jak se chovat při a po znásilnění, co dělat, když budeme svědky)	96	Těhotenství	5
Už si nepamatuji	84	Jak to nahlásit na policii	4
Antikoncepce	34	Šikana	4
Sexuálně přenosné choroby	33	Dospívání	3
Bezpečné chování na internetu (neposílat intimní obsah, kyber násilí, sexting, grooming)	11	Sexuální orientace	3
Sebeobrana	8	Partnerské vztahy	2
Anatomie	7	Pedofilie a dětské porno	2
Fetišé/deviace	7	Závislosti	1
Domácí a sexuální násilí	6	Etika	1

Tabulka č. 33b Pouze sexuální násilí			
Sexuální násilí (prevence a co dělat)	38	Sexuální násilí v rodině	2
Už si nepamatuji	20	Rozhovory a filmy o znásilnění	2
Sexuální obtěžování	7	Kdo je agresor	1
Sexuální obtěžování přes internet	5	Jak se chovat při znásilnění	1
Sebeobrana	4	Možnosti odborné pomoci	1
Nahlašování činů na policii	3		

Tabulka č. 33c Pouze sexuální výchova			
Pohlavní choroby	32	Navlékání kondomu	4
Antikoncepce/bezpečný sex	21	Sexuální orientace	2
Nevím	17	Vztahy	1
Těhotenství a potraty	12	Dospívání	1
Pohlavní styk	9		

Zdroj: vlastní výzkum

Sexuální agrese mířená na ženy v České republice

Vážené respondentky a respondenti,

Jmenuji se Michaela Maiová, jsem studentkou oboru učitelství na Univerzitě Hradec Králové a moje bakalářská práce se zabývá tématem sexuálního násilí páchaného na ženách v České republice.

Cílem dotazníku je analyzovat zkušenosti, povědomí a názory studentek a studentů na toto téma, kteří studují na českých středních školách, středních odborných učilištích, lyceích a čtyřletých gymnáziích.

Tímto bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní a údaje budou sloužit pouze pro účely mé práce. Vyplnění dotazníku nezabere více jak 16 minut a jeho vyplněním souhlasíte se zpracováním odpovědí.

1.Jste:

- žena
- muž
- jiné

2.Kolik Vám je let?

- 15-16 let
- 17-18 let
- 19-21 let

3.Studujete:

- střední odborné učiliště
- střední odbornou školu
- lyceum
- čtyřleté gymnázium
- konzervatoř

4.Jste z:

- obce
- města

5. Byli jste někdy svědkem sexuálního násilí mířeného na ženy?

(Sexuálním násilím je myšleno: sexuální narážky, které se opakují i po upozornění druhé strany, že se jí to nelíbí atd., osahávání osoby, která s tím nesouhlasí, vyhrožování sexuálním napadením či znásilnění.)

- Ano
- Ne

6. Kde k tomu došlo?

- V obci
- Ve městě
- Na internetu (sociální sítě apod.)
- Ve škole
- V práci
- Doma
- Na diskotéce/v baru
- V autě
- U agresora doma
- Ve vlaku/v autobuse
- Na koncertě
- Na seznamce či v seznamovací aplikaci (Tinder, Badoo apod.)

7. O co se jednalo?

- Sexuální narážky a vtipy, které byly ženě nepříjemné a opakovaly se i po upozornění, že se jí to nelíbí atd.
- Osahávání ženy i přes její nesouhlas
- Vyhrožování sexuálním napadením
- Pokus o znásilnění
- Nevyžádaná elektronická pošta se sexuálním podtextem
- Dick pic (nevyžádané obrázky penisu)
- Nucení k sextingu (psaní zpráv se sexuálním obsahem, posílání erotických a obnažených fotografií a videí)
- Znásilnění

8. Kdo byl pachatelem?

(Pokud nevíte, jaký byl vztah pachatele (agresora) k oběti, tak zaškrtněte odpověď "nevím".)

- Partner/manžel
- Partnerka/manželka
- Kamarád
- Kamarádka
- Nadřízený v práci
- Nadřízená v práci
- Pedagogický či nepedagogický pracovník školy např. ředitel, školník atd.
- Pedagogická či nepedagogická pracovnice školy např. učitelka, uklízečka atd.
- Spolužačka
- Spolužák
- Kolega

- Kolegyně
- Cizí osoba mužského pohlaví
- Cizí osoba ženského pohlaví
- Otec, otčím
- Matka, macecha
- Děda
- Babička
- Strýc
- Teta
- Bratranec
- Sestřenice
- Soused
- Sousedka
- Macecha/partnerka otce
- Otčím/partner matky
- Nevím

9. Byla agresorem jen jedna osoba?

- Ano, agresorem byla jen jedna osoba
- Ne, agresorem bylo více osob

10. Jak jste se zachovali?

Zadejte svoji odpověď.

11. Stali jste se obětí sexuálního násilí?

- Ano
- Ne

12. O co se jednalo?

- Sexuální narážky a vtipy, které mi byly nepříjemné a opakovaly se i po upozornění, že se mi to nelíbí atd.
- Osahávání i přes můj nesouhlas
- Vyhrožování sexuálním napadením
- Pokus o znásilnění
- Nevyžádaná elektronická pošta se sexuálním podtextem
- Dick pic (nevyžádané obrázky penisu)
- Nucení k sextingu (psaní zpráv se sexuálním obsahem, posílání erotických a obnažených fotografií a videí)
- Znásilnění

13. Kde k tomu došlo?

- V obci
- Ve městě
- Na internetu (sociální sítě apod.)

- Doma
- Ve škole
- V práci
- Na diskotéce/v baru
- V autě
- U agresora doma
- Ve vlaku/v autobuse
- Na koncertě
- Na seznamce či v seznamovací aplikaci (Tinder, Badoo apod.)

14.Kdo byl pachatelem?

- Partner/manžel
- Partnerka/manželka
- Kamarád
- Kamarádka
- Nadřízený v práci
- Nadřízená v práci
- Pedagogický či nepedagogický pracovník školy např. ředitel, školník atd.
- Pedagogická či nepedagogická pracovnice školy např. ředitelka, uklízečka atd.
- Kolega
- Kolegyně
- Spolužák
- Spolužačka
- Cizí osoba mužského pohlaví
- Cizí osoba ženského pohlaví
- Otec
- Matka
- Děda
- Babička
- Bratr
- Sestra
- Strýc
- Teta
- Soused
- Sousedka
- Bratranec
- Sestřenice
- Cizí osoby mužského pohlaví
- Cizí osoby ženského pohlaví
- Macecha/partnerka otce
- Otčím/partner matky

15.Zanechalo to na Vás nějaké následky?

- Ano
- Ne

16. Jaké následky si z činu odnášíte?

Zadejte svoji odpověď.

17. Hlásili jste čin na policii?

- Ano
- Ne

18. Jak to s Vámi policie řešila?

Zadejte svoji odpověď.

19. Proč jste čin nenahlásili?

Zadejte svoji odpověď.

20. Kolik Vám bylo cca let?

- Méně jak 10 let
- 11-15 let
- 16-17 let
- 18-21 let

21. Komu jste se svěřili?

- Nikomu
- Kamarádovi
- Kamarádce
- Učitelovi
- Učitelce
- Matce
- Otcí
- Policii
- Lince důvěry
- Sestře
- Bratrovi
- Někomu jinému

22. Komu jste se svěřili?

(Vyplňte pouze v případě, pokud jste v předešlé otázce zaškrtnli, že jste se svěřili někomu jinému.)

Zadejte svoji odpověď.

23.Zde můžete napsat, co se Vám stalo, jak to probíhalo, jak jste se cítili atd.

Zadejte svoji odpověď.

24.Výše trestu za znásilnění je maximálně 10 let odnětí svobody, pokud nedošlo k usmrcení oběti, je to podle Vás dostatečné?

*10 let je jen ve výjimečných případech, většinou agresor vyvázne s podmínkou či několik let (průměrně 2 až 5 let) stráví ve vězení.

- Není, trest by měl být vyšší, případně jiná forma trestu, než je vězení
- Trest je přiměřený ke spáchanému činu
- Trest by měl být nižší, případně jiná forma trestu, než je vězení

25.Proč by podle Vás měl být trest vyšší, případně jakou jinou formu trestu by měl pachatel dostat?

Zadejte svoji odpověď.

26.Proč si myslíte, že je trest přiměřený ke spáchanému činu?

Zadejte svoji odpověď.

27.Proč by podle Vás měl být trest nižší, případně jakou jinou formu trestu by měl pachatel dostat?

Zadejte svoji odpověď.

28.Kdo je podle Vás nejčastěji pachatelem v trestním činu znásilnění?

(Nehledejte na internetu, jedná se pouze o Váš názor.)

- Někdo z rodiny a blízkého příbuzenstva (např. děda, přítelkyně, manžel, strýc atd.) a kamarádi
- Cizí osoba/osoby české národnosti
- Nadřízený/á z práce
- Vysoce postavení úředníci, politici
- Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci (např. ředitel, učitelka, učitel atd.)
- Podřízení v práci
- Policie, vojáci
- Cizí osoba/osoby jiné národnosti

29. Mohou si ženy za to, že se stanou obětí znásilnění?

- Ano
- Částečně si za to mohou
- Ne, ženy nemohou za to, že se stanou obětí znásilnění

30. Proč si myslíte, že je to jen jejich vina?

Zadejte svoji odpověď.

31. Proč si myslíte, že za znásilnění si mohou z části samy ženy?

Zadejte svoji odpověď.

32. Proč si myslíte, že ženy nemohou vůbec za to, že se stanou obětí znásilnění?

Zadejte svoji odpověď.

33. Myslíte si, že sexuální násilí zanechá na ženě nějaké následky?

- Ano
- Ne

34. Jaké následky to podle Vás na ženě zanechá?

Zadejte svoji odpověď.

35. Proč si myslíte, že to na nich nezanechá žádné následky?

Zadejte svoji odpověď.

36. Jaké jsou podle Vás důvody, proč ženy a dívky nenahlásí znásilnění na policii?

Zadejte svoji odpověď.

37. Probírali jste v této nebo základní škole sexuální násilí a rizikové sexuální chování?

- Ano
- Pouze sexuální násilí
- Rizikové sexuální chování
- Ne

38.Co jste v hodinách probírali za témata?

(Můžete k tomu připsat i jak to bylo vyučované a co Vás zaujalo, bavilo atd.)

Zadejte svoji odpověď.

39.V jakém předmětu jste to probírali?

- Občanská nauka/výchova
- Společenské vědy či základy společenských věd
- Výchova ke zdraví
- Třídní hodina
- Etika
- Biologie či přírodopis
- Workshop zaměřen na prevenci či přímo na dané téma
- V jiném předmětu

40.V jakém předmětu?

(Vyplňte pouze v případě, pokud jste v předešlé otázce zaškrtnli, že jste to probírali v jiném předmětu.)

Zadejte svoji odpověď.

41.Bylo to pro Vás užitečné?

- Ano
- Ne

42.Proč to pro Vás bylo užitečné?

Zadejte svoji odpověď.

43.Proč to pro Vás nebylo užitečné?

Zadejte svoji odpověď.

44.Je podle Vás užitečné probírat ve škole sexuální násilí a sexuální výchovu?

- Ano
- Ne

45.Proč je to podle Vás užitečné?

Zadejte svoji odpověď.

46.Proč to podle Vás není užitečné?

Zadejte svoji odpověď.

47.Na koho se můžete obrátit v případě znásilnění?

Pokud znáte název např. nějakého centra, který nabízí pomoc, tak uveďte název. Pokud nevíte, napište "nevím".

Zadejte svoji odpověď.

48.Jaké informace byste uvítali o sexuálním násilí?

Zadejte svoji odpověď.

49.Zde můžete napsat svoje připomínky k dotazníku.

Zadejte svoji odpověď.